

nový život

9-10

Z OBSAHU

PAVEL VI. U PATRIARCHY ATENAGORASE • OPAT KUČERA U POMNÍKU
LIDICKÝCH OBĚTÍ • ŽELIVAN: RÁJ MARNĚ HLEDANÝ • MARITAIN-MARIA:
POTŘEBA A OBNOVA PRAVÉHO VĚDĚNÍ • RADIMSKÝ: SLŮVKO O BUDOUC-
NOSTI STŘEDNÍ EVROPY • M.: ZÁZRAČNÝ ZÁVOJ • B.: JAKÝ SMYSL MĚLA
ŘÍJNOVÁ REVOLUCE • ŠTĚRBA: TRADICE SVATOVÁCLAVSKÁ • Z ČINNOSTI
KARD. BERANA • Z JERUZALÉMA PÍŠE JEZUITSKÝ BRATR JOSEF ŠÍRA •
O.: SJEZD ČS. SPISOVATELŮ A JEHO DOZVUKY • STALO SE VE VATIKÁNĚ,
DOMA, V EXILU A VE SVĚTĚ • NAŠE POVÍDKA: DOSTÁL, VÁNOČNÍ POUŤ
DO ČS. VOJSKA NA RUSI

ROČNÍK XIX • ZÁŘÍ-ŘÍJEN 1967

nový život

MĚSÍČNÍK CYRILOMETODĚJSKÉ LIGY PRO KULTURU A ŽIVOT Z VÍRY • VYDÁVÁ KŘEŠŤANSKÁ AKADEMIE V ŘÍMĚ • ADRESA REDAKCE A ADMINISTRACE : NOVÝ ŽIVOT, VIA DELLA CONCILIAZIONE, 1. 00193 ROMA-ITALIA • Řídí redakční kruh. • Předplatné na rok 1967 : V Itálii 1800 lir (podpůrné 2500 lir). Pro ostatní země 3 dol. (podpůrné 5 dol.) nebo stejná hodnota v jiné měně. Zaslání letěcky účtujeme zvlášť a třeba je platit předem. Předplácí se v Itálii : pošt. slož.: C. c. post. 1-33428 ACCADEMIA CRISTIANA - Via della Conciliazione, 1. Roma (617) s pozn. NŽ 1967. • Z jiných evropských zemí (Belgie, Dánska, Francie, Holandska, Lucemburska, Německo, Norska, Portugalska, Rakouska, Švédsko, Švýcarsko) a z Maroka můžete poukázat přímo na pošt. úřadě 1800 Ur na: NOVÝ ŽIVOT - ACCADEMIA CRISTIANA, 00193 Roma, Via della

Conciliazione 1. - Italia. • Z ostatních zemí mezinár. pošt. poukázkou, sekem, peněžním dopisem římské administraci (na jméno Mons. Francesco Planner), nebo našim zástupcům v jednotlivých zemích: Anglie: CML (P. Jan Lang S. J.), 114, Mount Street, LONDON, W, 1. — Francie: zasláním 15, — NF poštovní složenkou na adresu: Jaroslav Jáchym, 4, rue General Chappuis, Belfort — Německo: zasláním 12 DM poštovní složenkou na: Karl Fořt, Konto München (8000), Nr. 151283. — Austrálie: CML (Dr. Stanislav Hofirek), 519, Dryburgh Str., North Melbourne, Vic. — Kanada: Zemská CML (Václav Vostřez), Box 541 Main P. O., Hamilton, Ont., nebo Czech Jesuit Fathers (Rev. B. Janiček, S. J.), 4605 West Broadway, Montréal 28, P. Qué. — USA: Rev. Jaroslav Tománek, Veseleyville, P. O. Grafton, No. Dakota.

Vita Nuova. - Mensile. • Con approvazione ecclesiastica. • Autorizzazione Tribunale Roma N. 3779 del 16-3-54. • Direttore responsabile: P. Vincenzo INSOLERA S. J.

PAVEL VI. U PATRIARCHY ATHENAGORASE

Svou pátou velkou cestu mimo Itálii papež Pavel ohlásil jen deset dní předtím, 15. července, když odevzdal odznaky kardinálské hodnosti třem z kardinálů jmenovaných 26. června (viz str. 193). Bude to pouť na místa prvních všeobecných sněmů*, kde se ještě svorně radili o blahu církve biskupové z Východu i Západu: Nicea, Efes, Cařihrad; v Efesu, kde podle zbožné tradice trávil poslední léta svého života Panna Maria, uctí Matku Kristovu, tam slavně prohlášenou za matku Boží. Chtěl také navštívit Antiochii — dnes v Syrské arabské republice — kde se učedníci Ježíšovi poprvé začali nazývat křesťany, jak o tom vyprávějí Skutky apoštolů (Skt 11,26), ale nebylo mu to možné uskutečnit. Bude to tedy cesta náboženského rázu; setká se sice i s politickými představiteli Turecka, ale zlatým hřebem cesty bude setkání s pravoslavným ekumenickým patriarchou Athenagorasem; ten v nejbližší budoucnosti chce přijet do Říma; on, papež, chce ho předejít, poděkuje mu za to, že poslal pozorovatele na II. vatikánský sněm a na jiné katolické slavnosti, naposled na zahájení Roku víry k 1900. výročí mučednické

* Na území dnešního Turecka, evropského i asijského, se konalo všech osm prvních všeobecných sněmů: r. 325 v Niceji, dnes Izniku v Malé Asii, r. 431 a 787 v Efezu, r. 451 v Chalcedonu — na evropské straně — a v Cařihradě r. 381, 553, 681 a 869-870.

smrti svatých knížat apoštolských Petra a Pavla, oznámí mu oficiálně slavení tohoto roku, vyzve ho, aby se k oslavám připojil a konečně s ním chce jednat o tom, jak by se co nejlépe mohla uskutečnit společná teologická a právní studia, která by připravovala cestu k obnově dokonalého společenství mezi církví katolickou a pravoslavnou, a o tom, jak společným úsilím zaručit nedotknutelnost a posvátný ráz svatých míst v zemi, která byla vlastí Kristovou, jevištěm hlásání evangelia, kolébkou církve a je střed každého křesťanského srdce.

Do Istanbulu

25. července, na svátek sv. Jakuba apoštola, před osmou hodinou ráno, se Pavel VI. loučil na dva dny s Římem a Itálií. Oddělení první třídy letounu Boeing 707 »Clipper St. Paul« bylo vyhrazeno sv. Otcí a 17 členům jeho doprovodu; v oddělení třídy turistické jelo asi 70 novinářů a fotografů. Začala »cesta víry, jednoty a lásky«, jak Pavel VI. psal v telegramu italskému prezidentovi Saragatovi. Z letadla poslal pozdravný telegram řeckému králi Konstantinovi II. a aténskému arcibiskupovi a primasovi řecké pravoslavné církve Jeronýmovi, který nové setkání Pavla VI. s patriarchou Athenagorasem vítal a provázal modlitbami — jeho předchůdce na aténském stolci Chrysostom první jejich setkání v Jeruzalémě ostře kritizoval. Další telegramy byly určeny všem představitelům východních církví jak sjedocených s Římem, tak i odloučených, mj. cyperskému arcibiskupu Makariovi, moskevskému patriarchovi Alexijovi, oběma »katolikům« arménského obřadu Kore-

noví I. v Libanu a Vaskenovi I. v Sovětském svazu, koptickému patriarchovi alexandrijskému, patriarchovi habešské církve, srbskému pravoslavnému patriarchovi, metropolitovi pravoslavné církve bulharské, rumunské, polské a československé; představitele odloučených církví ujišťuje, že je ochoten učinit vše, co je v jeho silách, aby napomohl k plnému pokroku společenství a jednoty mezi katolickou církví a ctihodnými církvemi pravoslavnými.

Za necelé dvě hodiny letadlo s papežem sestupovalo na istanbulské letiště. Poprvé v dějinách tam vlála vedle turecké i papežská vlajka. Sám prezident republiky Cevdet Sunaj spolu s ministerským předsedou a členy vlády přišel přivítat vzácného hosta; na letišti byli též mezi osobnostmi mohamedánský velký mufti, městský židovský rabín a, třebaž to původně nebylo v programu, sám patriarcha Athenagoras. Hned v prvních svých slovech na půdě Turecka Pavel VI. vyslovil ještě jednou svou soustrast zemi, která byla před několika dny stížena zemětřesením — za tuto účast a za pomoc obyvatelstvu prezident Sunaj papeži už předtím v proslovu děkoval; žádal přítomné, aby tichou modlitbou vzpomněli obětí tohoto neštěstí. Spolu s prezidentem Pavel VI. jel do budovy apoštolské delegace, kde přenocuje v pokoji, v němž kdysi bydlel apoštolský delegát mons. Roncalli, Pavlův předchůdce na papežském stolci. Po kratičkém oddechu se odebral do vedlejší latinské katedrály Svatého Ducha; v proslovu k istanbulským katolíkům vzdal hold tiché, navenek málo plodné práci kněží a řeholních sester: vydávají svědectví Kristu a církvi, pracují za uskutečnění křesťanské jednoty: ta se musí zakládat na duchovní obnově církve, na obrácení srdcí v duchu evangelia a podle požadavků křesťanského bratrství.

Z katedrály papež jel do presidentského paláce na oficiální přijetí: znovu zdůraznil náboženský ráz své cesty, pak vzpomněl krátkého, ale tak plodného pontifikátu papeže Jana, který navázal diplomatické styky s Tureckem; on, Pavel, chtěl v jeho gestech přátelství pokračovat, proto vrátil Turecku prapor ukořistěný v bitvě u Lepanta: veřejně tak chtěl dát najevo, že neshody minulých století jsou navždy mrtvé a že u všech národů chce být poslem míru.

Pavel VI. v chrámu Boží Moudrosti

Odpolední hodiny byly věnovány prohlídce města. Průvodce dělali papeži sám prezident, ministr zahraničí a istanbulský starosta. Mezi křesťanskými chrámy proměněnými na mešity a štíhlými minarety papeže zajímala samozřejmě mohutná stavba chrámu Svaté sofie — Boží moudrosti. Původní kostel, postavený za Kon-

TURECKO. — Pavel VI. a patriarcha Atenagoras udělují spolu požehnání po skončení pobožnosti v patriarchálním kostele sv. Jiří na Fanaru.

stantina, byl přestavěn za císaře Justiniana a za dalších císařů po škodách, které utrpěl při zemětřeseních a válečných nájezdech. Po dobytí Cařihradu Turky r. 1543 byly stěny nádherně zdobené malbami a mozaikami zabitely a chrám přeměněn v mešitu. Zakladatel Turecké republiky Kemal Atatürk změnil budovu v muzeum. Tomuto chrámu platila hlavní návštěva, když skončila projížďka po moři Bosporem. Dlouze v zamyšlení stál papež Pavel před velkým mozaikovým obrazem Panny Marie, z něhož bylo odstraněno vápno. Tam někde stál hlavní oltář, na nějž r. 1054 papežský legát kardinál Humbert položil exkomunikační bulu proti patriarchovi Mikuláši Keruláři a jeho stoupencům. Se svolením tureckých průvodců — asi velmi překvapených prosbou, na kterou nemohli říci ne — Pavel VI. poklekl směrem k Jeruzalému a s ostatními katolickými preláty se pomodlil Zdrávas Maria — na poděkování Bohu a Marii, Matce jednoty, za to, co pro sblížení a sjedno-

cení křesťanů už bylo vykonáno, a aby tato práce pokračovala*.

Papež poprvé v pravoslavné katedrále

Ve večerních hodinách papež Pavel odjel do rezidence patriarchy Athenagorase na ostrově Fanaru. Zvony patriarchálního chrámu sv. Jiří slavnostně vyzváněly. V doprovodu patriarchy a metropolitů Melitona Pavel VI. kráčel středem chrámu. Před ikonostasem byla připravena dvě křesla a kolem nich další: napravo pro členy patriarchova synodu, nalevo pro papežův doprovod. Všichni se společně pomodlili Otčenáš: na jedné straně řecky, na druhé latinsky. Ve svém proslovu Pavel VI. vzpomněl předchozího setkání v Jeruzalémě, ekumenických sněmů, které zde v Cařihradě slavila první jednotná církev, aby formulovala víru v nejsvětější Trojici a Krista, Syna Božího.

Ve světle své lásky ke Kristu a naší bratrské lásky odhalujeme více hlubokou jednotu své víry; body, v kterých se ještě od sebe lišíme, nesmí nám bránit okoušet onu hlubokou jednotu. Ostatně i zde nám musí pomáhat láska, tak jako pomáhala Hiláriovi a Atanášovi uzнат jednotu víry bez ohledu na rozdíly v názvosloví, když velké rozdíly dělily křesťanský episkopát.

Na tuto oblast se může rozšířit dialog lásky, odstranit nejednu překážku a otevřít cestu k plnému společenství víry v lásce. Najít se sjednocení v rozdílnosti a věrnosti — to je dílo jedině Ducha svatého. Rozdílnost v obyčejích není překážkou. Láska nám umožňuje uvědomit si lépe hloubku naší jednoty, ale též dává pocítit tím více bolest nad tím, že tuto jednotu nemůžeme vidět rozšířenu v společné slavení večere Páně, a nabádá k horlivější práci, abychom urychlili příchod onoho dne Páně.

* Některé turecké kruhy přijaly toto papežovo gesto s rozhořčením. V » muzeu « je totiž přísně zakázáno se modlit. Před nedávnem byl zatčen jeden mladý mohamedán, který se tam chtěl modlit z koránu. Dva poslanci si stěžovali v parlamentě, že bylo dovoleno papeži modlit se; papež prý tak se hluboce dotkl citů milionů mohamedánů. Mluvčí pravoslavného patriarchátu řekl za diskuse, že papež se modlil za náboženskou jednotu a za mír na zemi. Ministr zahraničí připomněl turecké veřejnosti: » Nezapomeňme, že 200 000 tureckých mohamedánů dostalo zvláštní dovolení, aby v křesťanských kostelích Německa směli konat své modlitby. «

Také řecký projev patriarchy byl projev radosti nad opětovným setkáním, vyjadřoval odhodlání pracovat za dosažení plné jednoty, ze všech sil hledět odstranit vše, co v minulosti vyvolalo a udržovalo rozdělení. Svým dem a svou službou chtějí oba přispět i. aby se naplnila vůle Páně: jednou **všech**, aby svět uvěřil, že Kristus byl poslán Bohem: »Obraťme se ke všem, kdo věří v jediného Boha, stvořitele člověka a vesmíru, a ve spolupráci s nimi nesme evangelium ke všem lidem, bez rozdílu rasy, víry a přesvědčení, abychom budovali dobro a mír ve světě a šířili království Boží na zemi. «

Papež Pavel a patriarcha Athenagoras společně dali všem přítomným pozhnání a vyměnili si dary: papež Pavel daroval patriarchovi moderní ikonu a patriarcha sv. Otcí vzácnou **štólu** z XVI. století na znamení, že oba jsou účastni kněžství, které přijali od apoštolů. Když patriarcha kladl papeži **štólu**, chór zpíval řecky: » Axios - je hoden «, a tak uznával biskupství papežovo. Setkání v patriarchálním kostele skončilo řeckým zpěvem, v němž se svolával mír, zdraví a dlouhý život napřed pro » *přesvatého a přeblaženého Otce, římského papeže, Pavla II.* « a pak pro » *našeho přesvatého a přeblaženého Otce, ekumenického patriarchu Athenagorase I.* «

Přes dvacet minut trval soukromý rozhovor mezi papežem a patriarchou v jeho knihovně. Ještě v patriarchální katedrále Pavel VI. odevzdal patriarchovi pergamen, na němž bylo papežovo poselství patriarchovi: Je přesvědčen, že ze své strany musí udělat vše k uskutečnění plné jednoty křesťanů. Mezi křesťany už existuje jistá jednota: mají jeden křest, apoštolskou posloupnost, eucharistii, hierarchické kněžství. Po celá staletí křesťanské sesterské církve spolu slavily všeobecné sněmy a bránily dědictví víry proti jakémukoliv porušení. Nyní, po dlouhé době rozdělení a vzájemného neporozumění, Pán nám dal poznat se jako sesterské církve, přes všechny překážky, které se mezi námi nakupily. Je nutné znovu dovést toto společenství k plnosti. Pavel VI. proto volá k společné práci, k vzájemným stykům, teologickým rozhovorům, jimiž může růst vzájemné poznání a vzájemná úcta, při zachování oprávněné různosti tradic liturgických, duchovních, disciplinárních a teologických. V naději a lásce, spoléhající na ustavičné modlitby, prodchnuti touhou po onom jedině naprosto nutném a jemu rozhodnutí vše podříditi, budeme pokračovat na své cestě ještě s větším úsilím » in nomine Domini — ve jménu Páně «.

Jen krátký byl oddech v apoštolské delegaci ; v audienčním sále už čekali členové diplomatického sboru z Ankary, arménský patriarcha cařihradský Snork Kalustian a představitel mohamedánské židovské náboženské obce.

Patriarcha v katolickém kostele

Ještě jednou se papež Pavel a patriarcha Athenagoras setkali: v katolické katedrále Ducha svatého na ekumenické pobožnosti. Poprvé se v katolickém kostele nesla lodí společná modlitba za » Jeho Svatost papeže Pavla VI., Jeho Svatost ekumenického patriarchu Athenagoru a za pastýře všech křesťanských církví, aby byli věrnými služebníky evangelia Kristova..., aby slovo Páně se naplnilo na všech, kdo nesou Kristovo jméno, a aby jejich jednota byla dokonalá.« Pobožnost skončila latinským zpěvem Kde je Bůh, tam je dokonalá láska, a Magnificat. Opravdu velké věci učinil Pán ...

Do Efezu

Druhý den Pavel VI. sloužil mši svatou v kostele sv. Antonína. Přítomni byli z velké většiny členové istanbulské italské kolonie. Latinské zpěvy zpívali spolu s katolíky i pravoslavní, arméni, židé. Na šest tisíc osob se tísnilo v kostele a před vchodem. Hned po mši svaté se rozloučil s městem a s prezidentem republiky. Letadlo ho unášelo do Izmiru, někdejší Smyrny, slavné kázáním svatého Pavla a svým biskupem svatým Polykarpem. Za doprovodu tureckého ministra zahraničí autem jel do nedalekého Efesu, kde se konal třetí církevní sněm a kde podle jedné tradice zemřela Panna Maria a sv. Jan evangelista. V Efesu prošel zříceninami někdejšího monumentálního chrámu, v kterém sněm zasedal ; bez ohledu na čtyřicet stupňů tepla zastavil se chvilku na pražícím slunku na místě, kde stál hlavní oltář, poklekl a se svými katolickými průvodci se pomodlil Zdrávas Královno. Uprostřed zřícenin Pavel VI. byl jako jeden z těch několika set turistů, kteří tam právě byli. Z těchto posvátných míst poslal poselství katolíkům i nekatolíkům. Pravoslavné křesťany ujišťoval, že chce pokračovat v dialogu pravdy v lásce, zdravil i anglikánského primasa dr. Ramseye a představitele ostatních církví a křesťanských společenství : kázání sv. Pavla v starobylých asijských církvích

jsou společným dědictvím všech křesťanů. K efeským katolíkům promluvil v kostele zasvěceném sv. Janu. Pak ještě zajel ke zříceninám starého divadla, v němž kázal svatý Pavel, a na místo, kde v malém domku žila své poslední dny Panna Maria. V místnosti proměněné v kapli setrval v tiché modlitbě a se svým doprovodem se pomodlil Anděl Páně. A už se vracel do Smyrny. V kostele sv. Jana na něho čekali místní katolíci — větší počet z nich byli američtí vojáci z nedaleké vojenské základny. Pavel VI. mluvil italsky, francouzsky a anglicky, spolu s ním každý se měl ve své řeči modlit Otčenáš. Na smyrnském letišti se rozloučil s Tureckem. Ještě poslední telegram na rozloučenou tureckému prezidentovi, patriarchovi Athenagorasovi — a letadlo ho unášelo k Římu.

Zpět v Římě.

Ve čtvrt na deset letadlo přistálo na římském letišti. Odtamtud se Pavel VI. přímo odebral do své letní vily v Castel Gandolfo. »Jsem unaven«, řekl obyvatelům městečka, kteří na svého hosta trpělivě čekali až do pozdní hodiny noční, » ale raduji se z výsledků této cesty. Laskavost a velkomyslnost, kterou dali najevo zástupcové pravoslavné církve, posilují důvěru k tomu, abychom mohli očekávat velké věci.« A v neděli potom v poledne při obvyklém Anděl Páně děkoval všem, kdo mu cestu umožnili, zvláště patriarchovi Athenagorovi - přítomní po vyslovení tohoto jména vyjádřili svou radost potleskem, — » který nemohl více ukázat svou osobní laskavost a své věřící, bratrské smýšlení, opravdu dobře uzpůsobené pro znovunastolení plného společenství mezi pravoslavnou a katolickou církví v jednotě, kterou si přál Kristus Pán.«

Pátá cesta papeže Pavla mimo Itálii v očích světového tisku měla nesmírný význam ekumenický, New York Times ji považovaly za čin opravdu revoluční. Už za papeže Jana se mluvilo o cestě Athenagorově do Říma, ale dohady končily u úvah o přednosti papeže před patriarchou, o požadavcích protokolu atd. S protokolem zúčtoval Pavel VI. už v Jeruzalémě, když k soukromému rozhovoru usedl na stejné křeslo, jaké měl Athenagoras. Nyní on, mladší věkem, ale jehož čestná přednostní práva pravoslavní přiznávají, — vzpomeňme, že v patriarchálním kostele, po prvé po víc jak devíti stech let, napřed svolávali » mír, zdraví, dlouhý

život < pro papeže o pak teprve pro patriarchu — jde k staršímu, třebaš nižšímu důstojností a předchází Athenagorovu návštěvu ve Vatikáně, takže ta už nikoho nepřekvapí.

A s jakým smýšlením přijímal Athenagoras papeže? » Kdo by si dovedl představit, « pravil v předvečer papežova příjezdu, » že by dobrý Bůh, velikost myslí a šíře srdce tohoto nového proroka Pavla uskutečnily toto setkání, které otvírá cestu a brány vytoužené konečné jednotě? V rukou Božích je ten den, ale věřím, že nadejde. Vidím očima ducha, jsem už stařec, nevěřím očím svého těla,

ale dívám se duševními zraky svými i zraky papeže Pavla VI., kterého osobně nazývám vždy Pavlem II. : skláním se před jeho velikostí, ale především před jeho pokorou, že přijde sem ke mně.. V kostele Ducha svatého, až se s ním po třetí zítra setkám - budeme všichni kolem něho, Východ i Západ, - patriarchové, kardinálové, arcibiskupové a 900 milionů křesťanů... Měl jsem v úmyslu jít do Říma v září, ale oddálím tento den, protože předtím musím navštívit patriarchy na severu. Všichni potom půjdeme společně, ano, společně, celá východní církev půjde do Říma «.

JACQUES MARITAIN

POTŘEBA A OBNOVA PRAVÉHO VĚDĚNÍ

Vitae lampada tradunt.

Přinášíme úryvek z knihy Jacqua Maritaina : *Le paysan de la Garonne*. Kniha vyšla v r. 1966 a autor o ní sám říká, že je to snad jeho kniha poslední. (Mezitím ale se už objevily v tisku zprávy, že brzy vyjde další nová kniha Maritainova.) Tento francouzský thomistický filosof v ní vystupuje v roli sedláka z povodí Garonny, aby z pozice starého zkušeného muže zaujal stanovisko k modernímu světu a k mnoha problémům moderní doby z hlediska nejen filosofa-thomisty, ale i věrného syna Církve v duchu II. vatikánského koncilu.

Vyjímáme, aspoň pro částečnou ilustraci celé knihy, krátkou stať, která snad bude čtenáře zajímat. Dotýká se problému » davového zpřístupnění * všech lidských vědomostí a » davového seznamování se « se všemi světovými událostmi v co nejkratší době, díky velkému pokroku na technickém poli lidského vývoje. Autor zde upozorňuje na z toho vznikající nebezpečí, jehož jsme si všichni vědomi, a je překvapivé, že on, intelektuál, zde vkládá pro budoucí bezprostřední vývoj větší důvěru v techniky samé než v současné intelektuály a jejich filosofické směry — i když i v tomto směru tato stať nakonec vyzní nadějně.

Pro české čtenáře je pak zvlášť zajímavý autorův závěr, zdůrazňující důležitost existence malých kvalitních, pravdou prodchnutých skupin pro zajištění nutné a účinné obrany proti masovosti, proti masifikaci. I v naší zemi se projevuje to, o čem Jacques Maritain píše, uvažovav jistě poměry pouze v zemích, v kterých existuje svoboda, t.j. hledání skutečné pravdy, kterou intelektuálové zatím tolika toužícím nejsou schopni poskytnout.

V překladu jsme vědomě použili výrazu tak nepřekně v češtině znějícího, jako je » masifikace « a jenom jednou nebo dvakrát jsme jej přeložili » davové zpřístupnění «, kdy jsme si byli jisti, že tento český výraz, zužující smysl francouzského » la masification «, neporuší smysl celé věty. — *Překl.*

Jsou to vždy malé skupinky, malá stáda, která udělají velkou práci. Zdá se, že v našem

věku musí tomu tak být ještě více než kdy jindy a to zvláště z toho důvodu, že vlivem technického rozvoje nastává a již je věk masifikace (davovosti). Je bez pochyby možné zpřístupnit davům veškerou naši činnost a veškeré naše zábavy, stejně tak i naši představitost i naši nevědomost a nepřímou do značné míry i naše intelektuální návyky. Nikdy se ale nepodaří zcela zpřístupnit davům (masifikovat) ducha (a duchovní nadvědomí), jako se rovněž nepodaří odcizit lidskou osobnost samu sobě, lidskou osobnost, toho záhadného a skandalózního ubožáka, který odmítá existovat, i když k tomu má potřebné prostředky (nějaký nepatrný človíček řekne pár slov, a to přitom pouze v myslí, v nich jmenuje svého přítele a jimi za něj prosí nebesa, a ejhle, ono to jde, ono to účinkuje). Za předpokladu (jemuž nevěřím, přes všechno to, co vidím, k čemu to dnes všechno spěje), za předpokladu naprosté masifikace lidského rodu, zbude na každého lidského jednotlivce se rozhodnout pro případ (který se vyskytuje stále), kdy by se sám sobě mohl zcela odcizit : buď se dostat do stavu nervosy anebo se utéci k Bohu. To by nasvědčovalo k tomu, že by na světě pak bylo hodně bláznů a několik světců.

Zatím ale nemyslím, že bychom někdy až tam došli. M. Ellul ve své (silně pesimistické) knize o technice, kterou jsme již citovali (1), poznamenává kdesi, že technik (který je schopen vynalézt technická zlepšení a nové stroje)

(1) M. Jacques Ellul : *La Technique ou l'Enjeu du Siècle*, Paris, Armand Colin, 1954.

ve skutečnosti je mnohem důležitější než sama tato technika ; a mně připadá, že tato poznámka (autorem učiněná jen mimochodem) má pozoruhodný dosah. Technik je totiž člověk a je s to spíše se dotazovat na účel techniky než ti, kteří přijímají výhody technického pokroku. Jsem si ovšem vědom toho, že v technickém světě je také mnoho těch, kteří jsou obětí toho prostředí, z něhož jsme častováni technikou, osvobozením člověka pomocí techniky, technickým humanismem atd. Jestliže mám ale věřit tomu, co mi bylo řečeno přáteli, kteří jsou hodni důvěry, nejlepší představitelé technického světa se cítí mnohem více zneklidnění před tajemstvím *pravého* člověka a mnohem více otevření vůči skutečnému realismu než příslušníci světa intelektuálů. Co jim chybí, je správná a úplná představa o člověku, kterou jim nedal nikdo z řad intelektuálů, ačkoliv by to mělo být úkolem filosofů a teologů, kteří jsou hodni toho jména.

Jinými slovy, předpoklad, že lidstvo jednoho dne najde intelektuálního usměrnění, které hledá, a že zároveň ti nejlepší z jeho středu se ujmou vedení (což není nijak nepravděpodobné), se dá připustit spíše ve světě techniků než mezi politiky a obchodníky. Tím svět by měl, stranou časných zájmů, přitom ve vlastním časném řádu, nejvíce naděje uniknout před úplnou masifikací a před ostatním služebnictvím, k němuž nás sama od sebe strhává nadvláda techniky, a pokud ovšem nedochází k revolučním změnám, měl by tak rovněž tu největší naději přezít; což připadá celkem zřejmým, protože technici jsou pravými pány situace. To předpokládá, opakují, (a snad je to utopie), že technickou vědu vezmou jednou do rukou ti, kteří našli intelektuální vedení, jež zatím marně hledají a tak, oduševnění opravdovým lidstvím, starostlivi respektovat vše, co je v člověku, by byli schopni postavit mnoho věcí na správné místo v tom království, kterému oni vládou a přivodit tak nutné zvraty.

Jinak stále se domníváme, že řád duchovna by měl především mít svůj přední úkol v záležitostech, jež se tak silně dotýkají lidstva, a to i před procesem technické masifikace, jež se odehrává před našima očima. V tomto směru a aspoň pro tento okamžik, chceme-li mluvit upřímně, perspektivy jsou sotva uspo-

NORSKO. — Kard. Beran se synem norské spisovatelky Sigrid Undsetové a jeho chotí v Lillehameru.

kojující. Používáním hromadných komunikačních prostředků křesťané bez pochyby dosáhnou určitý počet bezprostředních výsledků jež mohou rozradostnit duchovní, ale dávat jim ve velkém měřítku přednost, ať už by to bylo za tím nejušlechtilejším cílem a s těmi nejlepšími úmysly, které se mohou od technického světa očekávat, znamená zároveň přispívat k posílení jeho nadvlády při vši hrozbě, již v současné době překypuje a v tom, čím nejvíce straší (i když se jej používá pro věci, které samy o sobě mají duchovní podklad); což konečný výsledek činí dost pochybným.

Jestliže vezmeme zřetel na všechny předcházející úvahy, zdá se, podle mého názoru, jasně, že záležitostí malých skupin a malých stád je co nejučinněji se bít za člověka, za duchovní stránku života a obzvlášť vydávat to nejučinnější svědectví pravdám, po nichž lidé zoufale touží a jichž v nynější době mají pořádný nedostatek. Jsou to totiž jen malé skupiny a malá stáda, která se mohou shromáždit kolem věci, která zcela uniká vlivu techniky v jejím procesu masifikace, věci, již je láska k moudrosti a k poznání a důvěra v neviditelné vyzařování této lásky. Takovéto neviditelné paprsky donesou daleko, jsou totiž v duchovním řádu stejného druhu, co do neuvěřitelné moci, jako jsou štěpení atomů a zázraky mikrofysiky v řádu hmotném.

A tak jsme se vlastně vrátili k svým úvahám o křesťanské (thomistické) filosofii a o teologii (thomistické). Pokud se jich týká, vykonávat nějakou masovou akci je pro ně zakázaným

snem. Ano, v učení církve lze doufat, že jednoho dne budou to ony, které se znovu ujmou úkolu (pokud jej kdy zastávaly) nebo že se konečně ujmou úkolu opravdu duchovního oživovatele, což království Boží, tento poutník světem, by si tak přálo vidět je zastávat. Ony ale nebudou mít nikdy ve světě, říkám ve světě, který jich tolik potřebuje, ani veřejný úspěch ani velké množství dělníků.

Ukazuje se, že z živých vod zdravého lidského myšlení, které po dlouhou dobu proudily podzemními cestami a které byly nashromážděny Božími anděly, aby jako jediný pramen vytryskly na zemský povrch, vyšel úrodný tok, který se nikdy nezadrží, byť by někdy byl i skrovný co do rozsahu, ne však co do intenzity. Co je naprosto nutné, je, aby existoval, aby jednal a aby pokračoval ve své akci a existenci.

K přenesení pochodně moudrosti sv. Tomáše světem a všemi nesnáze tohoto věku a k tomu, aby dále se mohla rozvíjet, jak toho ona sama žádá, k tomu není zapotřebí žádného velkého davu nosičů, občas podnapilých a klopýtajících. K tomu postačí malé skupiny a malá stáda, která pracují na své riziko, na své nebezpečí, bez jakéhokoliv jiného cíle kromě pravdy a která počítají s pomocí Ducha Oživovatele, který nepůsobí — když jde o vlastní zájmy mystického Těla — pouze prostřednictvím koncilů sv. církve. On působí také při neobratných pokusech, při chybných krocích i při vášnivém úsilí o pravdu a při modlitbě třebaže vykoktané ale pronesené s láskou lidmi, ať už by byli » genus laicorum. « Což nevíme, že On obnoví tvář země ? *Et renovabis faciem terrae.*

Přeložil Josef Maria

OPAT DR. DANIEL W. KUČERA U POMNÍKU LIDICKÝM OBĚTEM

10. června 1942 nacistický režim oznámil vraždu slova » Lidice «. Tato malá vesnička v Československu nejen že byla zničena, ale všichni její mužští obyvatelé byli postříleni, ženy a děti rozptýleny, uvězněny a mnoho z nich zahynulo.

Jméno Lidice mělo být vymazáno z kroniky času, odstraněno z dějin, navždy zapomenuto.

My však víme, co se stalo. Občané malé osady v USA přijali za vlastní jméno Lidice. » Místo aby jméno Lidice bylo navždy odstraněno, Lidice získaly nový život «. Toto jsou slova presidenta Franklina D. Roosevelta, která byla pronesena 12. července 1942 u příležitosti odhalení pomníku, před kterým dnes stojíme, a pojmenování tohoto městečka Lidice ve státě Illinois.

Noviny tehdy referovaly, že asi 55 000 lidí bylo svědky oné události. Wendell Wilke a plukovník Vladimír Hurban, čs. ministr v USA byli hlavními řečníky. Deník Chicago Sun za podpory vydavatele Marshalla Fielda měl o slavnost největší zásluhu.

Dnes po čtvrt století stojíme na témž místě, abychom uctili památku statečných lidí a připomněli si rozsah lidské krutosti. Kéž bychom si dnes mohli říci, že Lidice jsou pouhou bolestnou

vzpomínkou — že lidstvo nyní pokročilo daleko od podobných barbarických činů — že zájem o jednotlivce podněcuje vedoucí činitele a vladaře.

Bohužel, dějiny lidstva od II. světové války dokazují pravý opak. Nacistická tyranie v ČSR byla brzy vystřídána mnohem horším režimem, který zevnitř rozleptal a spoutal svobodu milující národ v ponižující otroctví. Železné a bambusové opony vyhladily daleko větší množství lidí než nacisté v Lidicích.

Lidská společnost, která se vytvořila od konce druhé světové války, se vyznačuje nesmírnými kontrasty, velikými nadějemi a hlubokým zklamáním. Dnes žije ještě mnoho lidí, kteří se dobře pamatují na začátky tohoto našeho dvacátého století — století, které bylo přivítáno velkými sliby o lepším ovládnutí sil přírodních a sociálních. Lidé si mluvili o možnostech souladu mezi společenskými vrstvami i mezi národy. Průmyslový rozvoj, zdokonalení dopravy a spoje měly otevřít přístup k lepšímu porozumění mezi lidmi a národy.

Po dvou světových válkách, po menších, ale stále ničivých konfliktech a stále přítomné hrozbě atomového zničení nemáme už dalších iluzí. Velmi málo optimismu se udrželo až do dnešního

dne. Lidé jsou naplněni hrůzou, pochybami a nedůvěrou. Bratr doslova bojuje proti bratrovi, syn proti otci, bud na poli válečném nebo sociálním, rozděleném spornými ideologiemi. I správný smysl slov, jako »mír« a svoboda je překrucován a využíván k bezbožným a zhoubným účelům. A obětí všeho toho zmatku je člověk, on nese kříž utrpení. Člověk, stvořený podle obrazu Božího, je neustále šlapán v prach hordami barbarských ideologií.

Technologických pokroků, které měly vybudovat cestu k lepším stykům a k lepšímu porozumění, bylo zneužito k tyranským účelům.

Materiálníismus, který zdá se je hlavní filosofii dvacátého století, je pomocnou naukou každého druhu tyranství, ať už vedeného jednou osobou, nebo celým režimem. Rozdrtití vše, co je duchovní, morální a lidské v člověku, učinit ho pouhým kolečkem v ohromném společenském mechanismu místo soběstačným jednotlivcem, vytvořit středem života kolektiv a nikoliv svědomí, zotročit duši a připoutat ji k hmotě, odebrat osobnost každému jednotlivci — to jsou převládající snahy našeho věku.

Tyto snahy byly očividné v nacistické megalomanii a jsou právě tak nápadné v rozleptávajících se vlivech komunismu, ba nechybí ani v naší demokratické společnosti.

Dvacáté století se chlubí svým pochopením pro blaho lidstva, ale přesto obětovalo tento blahobyť, dokonalý život a štěstí člověka na oltářích materialismu se svědomím stejně málo znepokojeným jako za primitivních věků. Jak je to tragické, že i v současné době miliony lidí jsou posílány do vězení tajnou policií, jsou popravovány, prochází čistkami, jsou likvidovány, nebo prostě zmizí beze stopy, tak jako by tito lidé nikdy nebyli žili.

Nechť vzpomínka na Lidice zůstane vždy s námi a připomíná nám, že naše svoboda je provždy závislá na naší neustálé bdělosti.

Rád bych zakončil částí modlitby, kterou přednesl opat Neužil před 25 lety po mši svaté, sloužené zde na tomto místě:

» Kéž Lidice, kde zbožní lidé žili v míru, žijí i nadále. Kéž Amerika a celý svět se opět stane, jako kdysi Lidice, místem, kde lidé žili spokojeně, v lásce a bázni Boží«.

PAVEL ŽELIVAN

RÁJ MARNE HLEDANÝ

Americký spisovatel a dramaturg Arthur Miller nepodal ve svém divadle »After the Fall« (Po pádu) jen osobní výklad svého vlastního nešťastného přátelství se známou filmovou herečkou Marilyn Monroeovou. Jeho drama tvoří také — a snad předně — dokonalé podobenství a platný příměr trpící a zápasící duše moderního vzdělance, který ztratil své ploché iluze a který je přinucen tvrdou skutečností svých porážek účtovat se životem, měřit prostor svého nevolnictví, vážit tíhu nových mýtů a prožívat na své vlastní kůži a ve svém zklamaném srdci drtivou neosobní temnou sílu světa objektivních němých nutností, světa, v němž není spásy.

Millerův slovesně a divadelně velmi účinný a vybroušený text je jakýmsi vyznáním nerozmantického pesimismu, jakousi zpovědí chladného, promyšleného a uváženého zoufání nad vším, co doposud platilo a co dávalo smysl

radosti i bolesti člověka. Pravděpodobně v této logické skloubenosti a v dokonalé umělecké propracovanosti tkví skutečná hodnota, ale též svůdná nebezpečnost a skoro zákeřnost Millerova díla. Zákeřnost Millerova divadla lze vidět také v tom že mluví o velkých a bolestných otázkách, které zneklidňují duši dnešního člověka, a že zároveň ji svádí na cesty propadající se do chaotického labyrintu nicoty a absurdity, že jí sugeruje zoufalství a defintivní prohru ještě před koncem. Každé umění nějak čaruje, svádí, omamuje a okouzluje — burcuje, zneklidňuje a dráždí. Ale nemělo by házet flintu do žita, utíkat od raněného a žíznicího člověka. Když se k němu sklání na cestě do Jericha, pak by mu nemělo namlouvat, že vše je stejně marné, že doufat v zázrak spásy je jen dětská iluze nebo bláhové blouznění opilců. Velké a pravé umění jde vždy ve stopách Samaritána a nese ve svém

srdci nekonečnou potřebu milosrdenství. Miller po něm snad sem tam zatouží, ale není schopen v ně opravdu věřit.

Millerovo drama není milosrdné, ale svědčí věrně a poctivě, vypovídá o chaotických temnotách vnitřních i vnějších, v nichž se utápí a dusí mnoho dnešních spisovatelů a intelektuálů. Hrdina dramatu »Po pádu« — ztroskotaný a vnitřně zhroucený Quintin představuje a zastupuje v Millerově umění právě tragický a smutný osud těchto zoufalců.

Tohle není básnický příměr ani řečnická nadsázka. Není snad tragická životní situace těch, kteří osamoceni a bez ochrany najednou nazí, jakoby » po pádu«, zbaveni všech jistot, se cítí zapojeni do tajemné praviny, ale bez příslibení a bez naděje na milost. Miller nevystavuje slovo » milost« rouhavě, ani se mu nevysmívá. Hrdina jeho dramatu bere vážně její možnost, její ideu, ale jen jaksi abstraktně. Nedoufá ani nevěří, že by mohla skutečně spasit a opravdu zachránit člověka nakaženého zevnitř malomocenstvím nevěry a skepse. V teologické perspektivě Millerova tragického a zoufalého pesimismu člověk zůstává bytostí poznamenanou dědičným hříchem, bytostí vyhnanou z ráje a nevykoupenou. Millerův člověk je vnitřně sžírán vědomím viny osobní i kolektivní, vědomím jistým, i když nejasným, že se nějak svobodně a odpovědně podílí na morovém zlu, které rdousí a nelítostně usmrcuje soudobou společnost. Zoufale zápasí o východisko z této prokleté situace, jako by hledal nějaký čistý pramen, v jehož živých vodách by smyl ze sebe svou vinu a očistil svou duši. Je téměř posedlý potřebou nevinosti a touhou po očistě. Žízni po pevné a spolehlivé jistotě, po něčem, co opravdu platí a co opravdu stojí uprostřed kymácejících se relativit. Jako ztroskotanec uprostřed nekonečného moře zvedá čas od času hlavu hledaje na obzoru břeh spásy, a opět se ponořuje do monotonie vln. Odsouzen jen sám k sobě vyhlazuje ze svého srdce svým nihilistickým rozumem poslední stopy naděje, že Bůh odpoví na jeho dusící úzkost.

Hrdina Millerova dramatu Quentin si pak namlouvá, že se nebojí a že je vyrovnaný se stavem věcí tak jak jsou a že není nic strašného ani tragického v tomto osudu člověka, že je to spíše přirozený a logický výsledek nějakých

objektivních vztahů světa. Přesvědčuje sám sebe, že temná propast, otevřená v něm a nad ním, tato absolutní nepřítomost transcendentna, není tak zlá, ba že právě v ní a v splnutí s ní snad najde svou — spásu. Jeho přítelkyně, o které si myslel, že ho miluje a že ji miluje — ale jaký smysl by mohla mít láska uprostřed nicoty? — se dala pohltit bez boje. Vzdala se, tak jako mnozí, jsouc neschopna žít uprostřed světa, v němž se nelze orientovat a který ztratil své dole a své nahoře, své nebe a své peklo. Nedovedla se vyrovnat s touto » směsicí dobra a zla v naší přirozenosti«.

» Jestliže chceme žít — říká na jednom místě Quentin — je si třeba plně uvědomit odpovědnost jednotlivce za zlo, které vidíme a které odsuzujeme.« Je pohodlnější, ale též zbabělé, vyhnout se tomuto tíživému břemenu odpovědnosti. Podle Millera dnes vymřela ve světě naděje v zázrak milosti a vykoupení. Lze ještě žít jedině tím, že přijmeme skutečnost své vlastní spoluviny a své vlastní osobní spoludopovědnosti za děsivou situaci, v níž se zmítá lidstvo odsouzené k smrti. Kdo věří ve svou nevinnost, nebo si ji všelijak chce namluvit a sebe sám ospravedlnit, — musí nutně skončit v blázinci nebo ukončit svou existenci sebevraždou jako Maggie-Monroe. » Toto drama — říká sám Miller o svém díle — je příliš typické pro náš věk. Nenechává dost místa pro dobré pocity.« Millerovi se podařilo vytvořit velmi přesný a dokonalý obraz nevykoupené duše, duše, která si uvědomuje svou vinu a svůj hřích, která potřebuje svobodu a život, ale nenachází Krista, nevidí Kříž, nedoufá v milost. Quentin, newyorský advokát, nemocný vnitřní nejistotou před posledním smyslem života, snaží se vyjasnit a vyúčtovat uprostřed svého životního věku sám sebe, svůj vlastní směr. Zpytuje své svědomí, pitvá svou minulost, zpovídá se sám před sebou. Do svého zpytování zahrnuje celý věk, svou rodinu, hitlerovské koncentrační tábory, své bývalé přátele a soudruhy z komunistické strany, vzpomíná též na honbu na čarodějnice senátora Mc Cartyho atd. Odhaluje krok za krokem velkou obecnou lež, která jako morová nákaza prostupuje vším a sedá na vše, poskvvrňuje a infikuje vše. Kdysi se mu jevil boj za spravedlnost mezi lidmi jako velká mravní povinnost. Viděl v revoluci spásu. Nyní po-

znal, že nespravedlnost nelze přemoci nespravedlností, násilí násilím, zachránit člověka jeho odlidštěním. Komunismus je i pro Millera bůh, který zradil. Všechny tyto lásky a iluze opadly jako suché listí do deštivého podzimního dne. Jen nahé větve osamocené existence žalují k zatemněnému nebi, které mlčí.

Krize, jíž prochází Quentinova duše, unavená, nemocná lži a nepravostí politických programů a prázdných slov o revoluci a spravedlnosti, vrcholí v poslední lži, v níž věřil a k níž se upínal : v domnělé lásce k Maggie, anebo spíše k jejímu tělu. Maggie je žena, samý smysl a samý pud ; není schopna pocitu viny, jsouc ponořena do jakési zvířecí biologické nevinnosti. Quentin však hledá přece jen za tělem a za vášní lidskou duši. Snaží se ji probudit ze zvířecího snu nevinnosti čistě biologické k vědomí spoluviny, chce tak zachránit Maggie jako člověka, protože chápe lidskou existenci jedině v perspektivách praviny a možnost života jako jasné, racionální přijetí své vlastní odpovědnosti svého osobního svobodného podílu na veškerém zlu ve světě, na pádu lidstva, na absurditě smrti. Maggie nepřežije probouzení, není schopna žít v tomto světě zborceném a prolomeném, protože není schopna vzít na sebe svůj úděl a svou odpovědnost.

Millerovo drama znepokojilo veřejnost nejen tím, že svými uměleckými kvalitami podalo obraz nešťastného života dvou lidí, nýbrž také proto, že je to otřesný dokument ztrosko-

tání jisté části vzdělanců naší doby, životní fiasko čistého rozumu, bankrot zprofanované existence bez víry, bez Boha a bez Krista. Chceme být však spravedliví i k této velké bolesti, která drásá Millerovo umění. Je jeho zásluhou, že se odvážil nazvat lidský pobyt na zemi bez transcendence pravými jmény, že rozluštil mnohé lži, které si lidé vymysleli jako náhražky, jimiž by zaplnili prázdno svých duší, to prázdno, které zeje v srdci, kde není Bůh. Miller šel ještě dál. Poznal, že jsme všichni nějak vinni a že můžeme, žít opravdovou existenci jen ve vědomí své spoluodpovědnosti. V jeho světě není místa pro pohodlné pocity klidného občana. Ne, se světem a s člověkem to není v pořádku. Jeho hrdina Quentin se zachrání před sebevraždou ; snad i nějak zvítězí, ale je to vítězství Pyrrhovo. Domnívá se, že se vykoupil svou zpovědí a že si dal platné rozhřešení. Bez jakékoli transcendentní naděje nachází odvahu žít jedině ve vědomí, že se mu podařilo rozpitvat svou duši, vypít až na dno kalich odpovědnosti za zlo své i světa. Ale co potom ? Na jednom místě v Millerově dramatu říká Quentin : » Kdo nemá sílu, aby věřil, ten jedná vůlí.« Jaká však to může být vůle, a k čemu a za co ? — v nihilistických perspektivách rozkladu a smrti ? Vanitas vanitatum, omnia sunt vanitas. Přesahovat, překračovat daný absurdní nedostatečný svět smrti — ale zase jen do smrti. Poslední závěr by mohl vyznít v otázku : Když není Bůh, když jsme ztratili Krista, co si počneme s duší ?

JINDŘICH STŘEDA Hlavní hříchy v dnešním světě

VII. Lenost.

Dvojí socialismus má, jak známo, dvojí učení o třídním významu a vzniku křesťanstva. Marxismus tvrdí, že křesťanství slouží vyšším třídám, aby jim zajišťovalo pokorné a poslušné poddané. Národní socialismus německý hlásá, že křesťanství slouží nižším třídám, aby pokorilo a změkčilo, aby odzbrojilo a rozleptalo plemeno panské. Již to ovšem, že obojí názor mohl vzniknout, dokazuje nesmyslnost obou. Zase musíme připomenout Chestertona : » Slyšíme-li o nějakém člověku, že ho jedni nazý-

vají příliš tlustým, a druzí příliš hubeným, usoudíme, že má postavu správnou. « Ale není těžko si představit, že by mohl někdo ze stanoviska marxistického hledat vznik představy o hříšné lenosti v třídních poměrech otrokářské společnosti. Kdo může připadnout na nápad, že je mravně závadné nepracovat ? Kdo může vyhlásit pracovní povinnost ? Ovšemže ten, pro kterého lidé mají pracovat : pán. Se zrušením třídní společnosti, se zrušením poddanství tedy přestane práce být povinností... kdyby ! Kdybychom nevěděli, že

socialistický stát právě naopak pracovní povinnost důrazně vyhlašuje a úpěnlivě si stěžuje na úpadek pracovní morálky s tím, že kdo se práce štítí, vězí v představách kapitalistických. To nás arci na první pohled nemálo překvapí. Jakže? Lenost je zbytkem kapitalistické morálky? Vždyť naopak přece za kapitalismu všechna oficiální literatura vychvalovala snaživého, pilného dělníka, varovala před lajdáctvím, lichotila pracovníku úspěšnému; a to, » čeho nabyl občan pilný«, bylo kapitalistickým zákonodárstvím nadáno hotovou posvátností. Však proto to vlastnictví v hymně liberálního mocnářství pořadem předčilo i »slávu vojska vítěznou«...! Nu ano, odvětí marxista — taková byla literatura oficiální. Ale právě proto jí lid nevěřil; a my, marxisté, jsme dělníka poučili, že dobře udělá, bude-li pro svého vykořisťovatele pracovat co nejméně. A je tedy zbytkem kapitalistického období, jestliže on pořád myslí na to, jak udělat co nejmíň, ačkoli dnes není člověk vykořisťován člověkem, nýbrž naopak; dnes pracuje dělník pro nás, a tím vlastně pro sebe, protože my ho zastupujeme. A dejme tomu, že když tak mluví, je marxista docela upřímný; dejme, že socialistický stát je zařízen tak spravedlivě, že dělník-lenoch nešídí vrchnost, nýbrž své kamarády a nakonec sám sebe. Tu je tedy lenost pořád hříchem. -

Ale teď přijde technokrat ze západní spotřební společnosti a řekne: Co bývalo, není! Lenost byla hříchem v překonané společnosti nedostatku; není hříchem ve Veliké blahobytné společnosti dneška. A je-li lenost dosud hříchem u socialistů, není to než důkazem, že žijí sto let za opicemi. Ale v naší automatizované společnosti není práce k ničemu zapotřebí. Stiskem knoflíku uveďte stroje v chod a dejte si pohov; zahálka se stala všeobecným lidským právem, a v jednom bodu alespoň je tradiční mravnost překonána. Lenost už není hříchem.

K tomu řekneme, že tradiční nebo křesťanská mravnost ovšem nepřikazuje práci zbytečnou. Dovolí-li mně stroj za tři dny udělat tolik onucí nebo vuřtů, že na sebe vydělám, že nešídím zaměstnavatele ani své děti, bylo by ovšem choromyslné chtít naplnit zbylé tři dny výrobou onucí nebo vuřtů neprodejných. Příklad egyptských Otců na poušti, kteří z

palmových listů pletli rohože, aby nezaháleli, a pak jimi topili, protože v Nitrijském údolí nebylo pro ty rohože spotřebitelů — tento mnišský příklad není obecně závazný. Co tedy?

Podívejte se nazpět do doby, kdy tak zvaný bezpracný důchod náležel panující třídě, která své mravní názory čerpala ne z kapitalistické ekonomiky, nýbrž z církevního učení. V té době, ve středověku, ovšem pánův důchod byl velmi zřídka opravdu bezpracný. Mám dojem, že pan generální ředitel ze Západu, jenž přijel na » Státní zámek« stělit jelena, a soudruh Národní umělec, jenž se ubytoval na Dobříši, byli by oba nemile překvapeni, kdyby je skřítkové přenesli na místo původních obyvatel oněch budov. Kdyby takový pán musel tu soudit — osobně — spory poddaných, tu klusat do Prahy na sněm, tu s drátěnou košilí na těle vyjet proti uherským lučištníkům, tu užít lovecké kratochvíle, to je v zájmu sedláků hledět uštvat vlka, myslím že by svou antipatii proti feudalismu podložil důvody a postřehy zcela novými. Ale dejme tomu, že nějaký feudál měl štěstí. Vlci byli uštváni; sousedé dali pokoj; král ničeho nechtěl; poddaní se snesli; na zámku byl klid. Připustíme, že v takovém případě duchovenstvo pána nehubovalo, neprohlašovalo za nehodného se najíst jenom proto, že nešťípál dříví a nekoppal rašelinu. Lidé středověku nežádali služebných prací od pána; tolik je pravda.

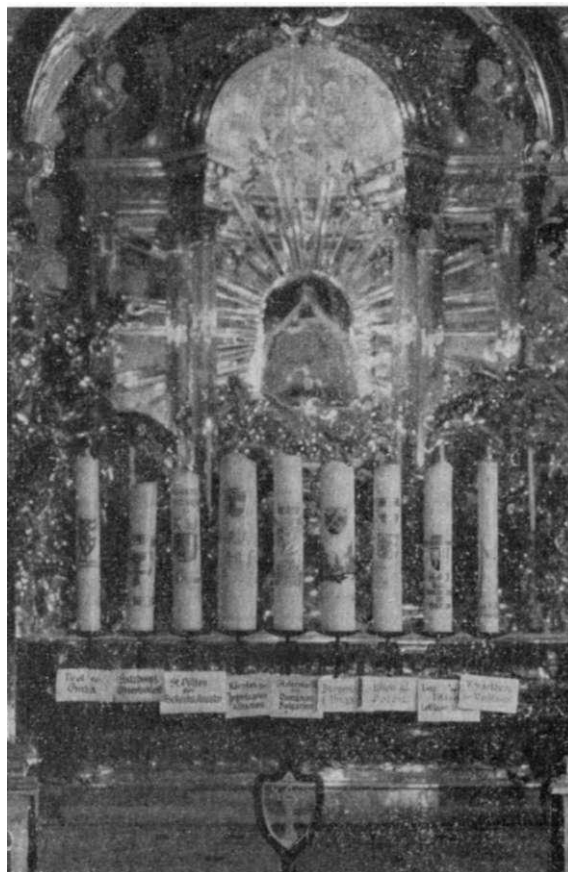
Ale nechválili proto zahálku. Velmi důrazně připomínali, že si pán nesmí oddechu popřát, dokud nesplní všechny ty své určené stavovské povinnosti; ale ani když měl pokoj, nenechali ho prostě zahálet. Tehdy ho napomínali, aby se namáhal ke cti a slávě Boží a ku prospěchu poddaných. Svatý Tomáš praví zcela určitě: Kdo má sám dost, ať pracuje, aby měl z čeho dávat chudým. Nuže: umožní-li dnes technika, aby kdokoli žil jako kdysi kníže (a toť, co nám chvalořečníci techniky denně slibují), pak dnes komukoli případnou povinnosti někdejších knížat. Využijte své prázdňě!

Vždyť víme, že zkušenost plně potvrzuje slova Páně, že » chudé máte vždy s sebou « — navzdory všem socialistickým i kapitalistickým vymoženostem. Nemáme chudé, že ne! máme jenom důchodce a pensisty. Ale o poměrech

za socialismu nemluvě, v té blahobytné společnosti Západu ti pensisté nemají kde být. Nádherné bytové poměry této průmyslové společnosti nutí lidi žít v kobkách, jejichž rozměry jsou navyklým předmětem vtipů (« Náš nový byt je pěkný, jenom kuchyně je trochu těsná v bocích ! ») ; při tom dnešní morálka učí, že je to docelá dobré, není-li tam pro dědečka a babičku místa — prý, bývalá velkorodina náleží minulosti — feudalismu. Tak kam s dědky a bábami ?... Potom mezi Drobnými zprávami čtete, že v zamčeném bytě několik dní hnil umrlec, jehož smrti si nikdo nevšiml.

Pro tuto situaci má Bible výraz: »Líný srdcem ! « Člověk tedy, který u firmy nebo při melouchu pracuje přesčas, který v neděli slézá propasti, není líný tělem ani duchem ; je líný srdcem, když už tři neděle svoji matku neviděl, ač žije ve stejném městě. Katolík, který ví, že jeho farní duchovní je přepracovaný, ale kterého katolický spolkový život nudí — je líný srdcem. Občan, který ví, že se jeho sousedovi děje křivda, ale který se nechce obtěžovat radou a pomocí — je líný srdcem. Nemáme ovšem páchat hřích opačný, jemuž svatý Pavel říká »allotrioepiskopia« — dělat dozorce nad věcmi, do nichž mi nic není. Ale beztak člověk, jenž tráví svůj čas protestem proti sociálním poměrům v Ruritánii a cenzurním poměrům v Sylvánii, žádnému bližnímu tím nepomáhá a žádnou námahu tím nepodniká, nýbrž dělá se v kruhu stejně smýšlejících důležitým ; hříchu lenosti by se vyhnul spíše, kdyby bábě za rohem vydrhl podlahu neb i jen poradil, jak z nemocenské pokladny vymámit lázeňský pobyt.

I tento hřích je svázán s druhými hříchy hlavními. Kdo pracovat nemusí, rád zhrdne a pozdvihne se nad robotníka. Kdo chce lenošit, je ochoten peněz nabýt jakýmkoli způsobem. Kdo lenoší, má čas a chuť na smilstvo. Kdo lenoší, nezavídí sice pracujícímu — ale budí závist jeho ! Kdo lenoší, je nudou hnán k nestřídmosti. Kdo lenoší, zatvrdí srdce proti potřebám bližního ; ruší-li ho ten, vzplane hněvem. A tak hříchy plodí jeden druhý ; a jak praví Apoštol, nebojujeme jen proti tělu a krvi, nýbrž proti mocnostem nezemským — ony tu spolupráci zla řídí. I zlo má společné velení ; »nechať Bůh přikáže jemu, pokorně prosíme ! «

Mlčící svíce v MARIAZELL v Rakousku, které představují duchovní spojení devíti rakouských diecézí se zeměmi, které stále ještě nemají plnou náboženskou svobodu. Na Československo, jak vidíme na třetí svíci zleva, pamatuje zvláště diecéze ze Sv. Hypolita, jejímž biskupem je mons. dr. František Žak, českého původu.

ZVONOMLUVA

*KDO dal první zvonu srdce,
ten mu jakby jazyk dal.
Srdce zživlo, bilo prudce,
zvoník je pak rozvázal.*

*ZVON je živým vrátným Časovratu,
ze zrodu do zrodu vyvolá
duše z přítí k světlu slunovratu
hlubnou mluvou slibně přivolá.*

*ZVONY patří pokladu pokrevných
bratří, kteří nás tan předešli.
fich kov a naše srdce v barevných
páskách slučují se k svatě mši.*

Zvonosbírka

F. C. Štěrba

ALOIS DOSTÁL VÁNOČNÍ POUŤ DO ČS. VOJSKA NA RUSI

K 50. výročí Velké říjnové revoluce přinášíme vyprávění jednoho čs. legionáře, očí-tého svědka revolučního dění. Poprvé bylo uveřejněno r. 1937.

V adventu 1917, v době naděje a důvěry v očekávání, že nás starosta děrevni (vesnice) Kalančáku dá dopravit jako československé dobrovolníky do pravomoci vojenského náčelníka v Alešce na Dněpru, shromažďovali jsme se každý den před obecním úřadem, jsouce zvědaví, kdy se tak stane. Čtyři měsíce jsme již přihlášení a před týdnem došlo vyzvání vojenského náčelníka, aby nás starosta děrevni dal dopravit do Alešky, 120 verst od děrevni vzdálené, ale bez železničního spojení.

Starosta váhá, neví, co si počít, země je v revoluci. Je-li skutečně bolševická vláda, nesmí nás dopravit, a je-li ještě starý carský pořádek, pak nedej Bůh, aby rozkazu nevyhověl.

Orátoři (řečníci) po vesnicích řeční, že není carské vlády, a vojíní přicházející z fronty vypravují o jejím rozvratu a opuštění. Nedávno zase přišlo vyzvání, aby se z děrevni na frontu dokonce poslali spolehliví vojáci jako propa-gátoři k udržení a zabezpečení fronty.

V té nejisté a kymácející se době má on, starosta, dopravit vojáky na frontu, a k tomu ještě zajatce. Jak to udělat, aby se na každý způsob zachoval ?

» Víš co, Fedore Ivanoviči, « sděloval starosta, » ty s nimi pojeděš až do Alešky a tam se napřed přesvědčíš, jaká je vláda ; když carská, odevzdáš je vojenskému náčelníkovi, když bolševická, pustíš je, ať jdou kam za vhodné uznají. Jinak se jich nezbavíme, budou žadonit každý den, a pak, kdo je má žít ? Tak nejlépe vyhovíme úřednímu vyzvání. «

» Já nepojedu «, odpověděl Fedor Ivanovič starostovi, » bojím se ; všude je revoluce. Je mi líto ženy a dětí, kdybych se nevrátil. Plno vorů (zlodějů) se potlouká zemí, co kdybych se vrátil bez koní a vozu ? Co bych si pak počal ? Nic nyní nekoupíš. Ne, není možné, nepojedu. Ať si jdou zajatci pěšky, chtějí-li bojovat a dělat geroje. Co nám po nich ! «

» Teď je na tobě «, bránil se starosta ; » do-staneš bumagu (papíry) a s druhými mužíky dopravíš chlapce do nejbližší děrevni. Koní a vozu není tobě třeba, pojeděš jako vedoucí až do Alešky, jak jsem již pravil. «

» Nu, když nemusím s koňmi, svoluji. Sám se dostanu zpět snadněji. «

» Potřebujeme pět povozů «, pokračoval starosta ; » Trochim oběhne mužíky, na které došlo, a ti je dopraví do nejbližší děrevni. Tam je odevzdáš, Fedore Ivanoviči, starostovi a ten je dopraví pod tvým dozorem do další děrevni. « A obrácen k nám : » Vy, chlapci, zítra ráno se shromážděte zde a pojedete do Alešky k vojenskému náčelníkovi ! «

Bylo nás 21 dobrovolců a mezi těmi jeden odsouzený l. praporem polních myslivců k smrti pro zběhnutí k nepříteli. To bylo radosti, že se konečně dostaneme do československého vojska, k němuž jsme se již před čtyřmi měsíci přihlásili.

Šli jsme do nedaleké neobydlené chaty u školy. Josef radostí začal tančit. Václav hrál na harmoniku veselé písničky a musel Brázdovi zahrát jeho zamilovanou :

... Dědové a pradědové
byli Češi též,
proto mé dědičné právo
není žádná lež.
My chceme svobodu
slovanskému národu,
Němcům ale nedáme se
nikdy v porobu...

Paní učitelka, uslyševši zpěv a hraní harmoniky, přichvátala s panem učitelem a uctila nás čajem a suchary. Za chvíli se natlačili do jizby mužici a radovali se s námi. Paní učitelka mezi nimi vybrala příspěvky na prapor.

Poté udělal Brázda český odvod a jednoho po druhém prohlásil » tauglich « nebo, jak se opravil, » schopen «. Vždyť by to nebyl platný odvod, kdyby se při něm vyskytlo německé slovo.

»A teď, hoši, každý kytičku za čepici, pobízí Brázda ; ale vždyť zde na té stepi nic nemají z té poezie přírody ani v létě, nadtož

v zimě. Leda věchýtek slámy nebo kus rákosu, pro posměch druhým.

Ale paní učitelka to předvíдалa a zhotovila pro nás bíločervené stužky — a podává nám každému po stužce.

Příští den ráno uspořádali jsme v děrevni budíček, ovšem jenom harmonikou a zpěvem... Mužici vybíhali z chat a ptali se nás, cose to s námi stalo, a Brázda jim odpověděl: » Je po vojně, jdeme ,na rodinu'.«

Václav zatím opět spustil a Brázda se dal s námi do zpěvu :

Kdo jsi Čech, hoj v řady naše
Božích bojovníků,
vlast volá, tys jejím synem,
tož do předních šiků.

Se zpěvem došli jsme k obecnímu úřadu a rozloučili se s krajaný, kterým se do československého vojska nechtělo. To už Brázda velel vojensky. Zazpívali jsme krajanům na rozloučenou » Kde domov můj ?« Přišli i mužici s námi se rozloučit; s otcem Samuelem Pavlovičem, jinak »jednoruký« zvaným, přišli malý Vasil a Ivan a volali na mne » Proščajte d'adko, šťastlivou dorogu a prineste nam gostinicu ! « (S Bohem, strýčku, šťastnou cestu a přineste nám nějaký dárek !) Přiběhli Hektor a César, obíhali naši skupinu a hledali mě. A tu již mě najdou a skáčí na mne, div mě neporazí. Václav se šel rozloučit se svými koňmi a nějak zaslzen přichází. Je to taková věrná duše z panského dvora.

Přišel i takový lakomý mužik a chtěl od Kusého vysoké boty zpět.

» Vyzouvej sapogy ! «

» A proč je od toho chudáka chceš ? « vmísil se do hovoru Samuel Pavlovič, » vždyť se u tebe nadřel dost a nyní je zima. Není ti toho člověka líto ? «

» Utekl mi z roboty a není mu třeba sapog. Bude vojákem a sapogy dostane. A líto, ano, že nebudu mít robotníka.«

Brázda vystoupil, shodil pytel s ramen a rozvázal jej ; vytahuje z něho boty, volá na Kusého : » Venco, vem si ty rakouský bagančata a hod ty boty bagánovi, ať si je nechá, nepros se ho o ně. Snad ti vydrží, než dojdeš k cíli, a když ne, pak přesto musíš do československého vojska, kdybys tam měl přijít bosej a zmrzlej.«

» Proščajte chlapci, « přichází babuška Mitrofána, jinak »dušehubka« zvaná, a přináší nám » pirožky « na cestu a křížuje se.

Vyskakujeme po pěti na vozy. Na prvním jede generál Brázda. Máváme na poslední pozdrav čepicemi a slyšíme zbožná přání jak ruských, tak i našich krajanů. Blátivou cestou vyjíždíme z děrevni. Poslední pozdrav posílá nám větrný mlýn a doprovázejí nás štěkotem Hektor a César. Nemůžeme se jich zbavit; dobře si pamatují, kdo jim dal nažrat a kdo jim neublížoval.

Zapadli jsme v širou, sněhem pokrytou step, po níž burácel studený vítr. Zahrabáni do slámy, tulili jsme se k sobě, abychom se zahřáli.

Vánoční step... Nikde člověka, nikde stro-mečku, nikde té vánoční krásy a kouzla, které nám skýtá naše česká krajina. Jen občas ohromně vysoké stohy slámy, vypadají jako sněhové hory a pod nimi mužické chaty, v nichž jako by život vymřel. Všecko je mrtvé a studené, na co se podíváš.

Takovouto stepí jeli jsme z děrevni do děrevni, dostávajíce v každé z nich novou pří-přež. Někde nás přijali přívětivě, jinde s rep-táním : na co je nám třeba vojáků, a ještě zajatců, když naši nechtějí bojovat a když máme svobodu ...

Přijeli jsme do Kopané, tam nás dali do katalušky (vězení), v níž strávili poslední noc tři mužici odsouzení k smrti mužickým samo-soudem pro vyvraždění rodiny. V tomto místě byli již bolševici a měli jsme s nimi disputace o vstupu do československého vojska, a Fedor Ivanovic byl na rozpacích, nemá-li nás již nyní opustit.

» Tak jsme se dostali do pěkné pasti, « pravil Brázda. » Vždyť jsme ve vězení a k tomu ještě se máme vyspat na místě, kde prožívali poslední noc odsouzení k smrti; nevím, zdali dnes usnu.«

» Budeme raději vzhůru, « odpověděl Vác-lav, » vidíte, jak jsou proti nám nevraživí a jak si nás prohlížejí. Já jim nevěřím. «

Ve vsi byla atmosféra naplněná třaskavinou. Zapálit šňůru, a všechno vybuchne. Neodpo-vědná individua, štítící se práce a světla, v noci obcházejí chaty a podněcují mužiky k povstání a krveprolití. A před obecním úřadem štve orátor, kterého ve vsi neznají a nikdy

neviděli, proti buržoům, nazývá mužiky bědňáky (žebráky), rozdává jim půdu, jen když půjdou se zpěvem Internacionály — kterou bude zpívat jenom orátor, poněvadž z mužiků nikdo ji nezná ani neumí — na pogrom.

To je nyní ta svatá Rus ! Soused má strach před sousedem, otec před synem, rodina před rodinou a bohatší třídy přede všemi. To je ta svoboda, v níž nikdo bez výjimky stavu není jist majetkem ani životem. Něco hrozného přijde, o tom se povídá a o tom je přesvědčen i ten nejhlupejší mužik, ale těší se na rabování, na ukojení svých živočišných pudů. Revoluce nepovýšila, ale snížila život člověka. Probudila v něm všechny temné stránky jeho podvědomí.

* * *

Smutno je v duši, ó Kriste Ježíši. Kde jsou příkázání Boží, zákon zákonů ? A v této revoluci všechna příkázání bez rozdílu : Cti otce svého i matku svou, Nezabiješ, Nepokradeš, Nesesmilníš... O svatá Rusi, mnoho jsi zhřešila, proto tolik Bůh dopouští... Jen aby mezi námi, Bože, nebylo zrádců, abychom svorni a jednotni s pomocí tvou dospěli k cíli. Jen aby mi z dobrovolců nikdo nevytýkal, že jsem ho do takové situace zatáhl. Jen aby se nevykytl mezi námi Jidáš, raději aby z nás mohl každý zvolati : » Vím, Pane, komu jsme uvěřil ! « Neboť takové volné užívání všeho majetku a lidových vášní svádí, a vesnická luzovláda a její požívačnost si člověka spíše podmaní než čistý idealismus a víra ve svobodu národa, když je hlad a není zač koupit kousek chleba... Mám v podezření dva dobrovolce, kteří začínají reptat, ale nenašli nikoho, kdo by s nimi souhlasil. Brázda je dovede vždycky rázně okřiknout.

Tak jsme s Brázdou probděli celou noc, a ráno, když pro nás s reptáním mužici přijeli, povídá Brázda :

» A teď, hoši, stužky s čepic dolů, budeme dělat zajatce, jinak bychom se mohli dostat do konfliktu s bagány — jsou zde již všude bolševici. «

>> Ty jsi mi pěkný generál, « pravil Václav, » utíkáš, a ještě nejsi na frontě «.

» Pořádný generál počítá i na ústup a je pro něho lépe, ví-li, kdy a kudy má ustupovat, než je-li překvapen a ustupuje v největším

nepořádku ; vzpomeň jen na Aufenberka, jak prohrál ústup od Lublína r. 1914, « odpověděl Brázda.

» Máš pravdu, Honzo, dáme stužky dolů. Nenecháme se od nějakého bagána zabít, když nám nerozumí.«

» To víš, Václave, Slovan všade bratry má...«

» A všelijakou bídu mezi nimi také, « dořekl za Brázdu Václav.

» Mé srdce tlouklo vždycky vše slovanicky, ale mužici ve mně slovanství utloukali, « povzdechl si Brázda. » Byli jsme všechno možné u nich, jen ne Slovani. Když se naši hoši hlásili na frontu, posílali je Rusové na místo do československého vojska na stavbu murmanské dráhy.«

» Ano, tam jich zahynulo,« přisvědčoval Václav.

» Slušný počet; vždyť murmanská dráha je postavena na kostech zajatců, pod každým pražcem leží jeden, « potvrzoval Brázda.

» Tohle přece nejsou Slovani, to není holubičí povaha, ale supí, která klove a trhá živé maso z těla ; slyšeli jste včera mužiky vypravovat, jak surově odsouzenec utloukali, « promluvil vždy zamyšlený Bohouš.

» Ba, je to spoušť, když se v revoluci rozpoutají vášně lidské, ani loupež, vraždu a žhářství nevyjímajíc, « dodal Josef.

Tak jsme mezi sebou rozprávěli, když jsme jeli do poslední vesnice před městem Aleškou.

Tam si nás již na obecním úřadě vůbec nevšímalí a pohrdavě se usmívali. Nebyl tu již starosta, nýbrž sovět. Lidé s neinteligentními, vousem zarostlými tvářemi, ošuměle oblečení. Fedor Ivanovič ukazoval dokumenty, ale mávnutím ruky byl odmítnut. Poznali jsme, že je konec všeho úřadování, a Brázda jako nejstarší se ptá, co míní hoši dělat. Zůstaneme přes noc a ráno půjdeme pěšky, s čímž souhlasil i Fedor Ivanovič : » Gore, gore (běda), baťušky ! Neměl jsem přece jezdit s vámi. «

» Bude opět ústup, hoši,« pravil Brázda, » tentokrát generální. Schovali jsme již stužky a nyní půjdeme ne jako dobrovolci, nýbrž jako zajatci pěšky. Ale s chutí do toho ! «

Jsouce celou noc v obavách, aby se nám nic nepříhodilo, vyšli jsme před východem slunce z obecního úřadu a dali se směrem k Alešce. Fedor Ivanovič s námi. Dopoledne jsme dorazili do města.

Ulice plny vojáků, na prostorných místech mitingy (tábory), všude samé rudé cáry s hesly revolučními, všude slyšet » Lenin ! « a křik vojáků i civilního občanstva, ani ženy a rakouské a německé zajatce nevyjímajíc : Pryč s válkou ! Mír chudým, boj bohatým ! Svoboda a půda !... Hledají tyto masy něco ? A hledají-li, pak jejich hledání je bez cíle a jejich revoluční skutky bez účelu.

Mezi výkřiky, hulákání a lání předních řad průvodu, prorážejících si cestu v této internacionální směsi vpřed, mísí se zpěv Internacionály, a to nejen ruský, nýbrž i německý a maďarský. Jak nás srdce zabolelo. To jsou nyní jejich nejlepší přátelé. A my jdeme zachraňovat Rus — obnovovat frontu...

To viděl i Fedor Ivanovič, zavedl nás na malé prostranství a aniž se přesvědčil, jaká vláda panuje, jak měl od starosty nařízeno, dal nám dokumenty, řekl nám ruské proščajte (Sbohem) a zmizel mezi davem.

» Spasibo, spasibo (děkujeme), « volali jsme za ním a »šťastlivou dorogu, ďadku «. Jenže ďadko Fedor Ivanovič již neslyšel a nechtěl slyšet, bál se, aby pro nás nepřišel do konfliktu s vládnoucí mocí, která ani neexistovala.

» Hoši, « pravil Brázda, » ten od nás pospíchal, co ? Nyní jsme svobodni, což abychom mezi sebou ustavili sovět ? Ale toho nebude potřeba, jeden druhému věříme a jdem za docela jiným ideálem svobody, než je tato speciálně ruská svoboda. Nechceme loupit a vraždit, nýbrž chceme ve svobodné vlasti pořádek, rovnoprávnost a občanskou pospolitost. «

» Toť se rozumí, « potvrdoval Václav, » zůstaneme věrni tomu, pro co jsme se dobrovolně rozhodli, a všichni jako jeden muž budeme hleděti, abychom se dostali na místo určení — do Kyjeva. Jeden druhému budeme pomáhat a držet pohromadě. Abychom se mohli v tomto chaosu při každé příležitosti pohromadě udržet, bude nejlépe, když si koupíme za darované peníze v Kalančáku bíločervený prapor, Frantík by nám ho sešil. «

» To bys toho koupil za dvacet rublů ; ani aršín (asi loket), « povídá Karel.

» Třeba sebemenší, byla by to přece pro nás snadná orientace. Podívejte se, jak se ta revoluce ulicemi tlačí. Vždyť se neudržíme pohromadě, « obhazuje svůj návrh Václav.

» Dej pokoj s praporem, « odmítá Brázda. » Nejlépe pro nás, když nikdo nebude vědět, co jsme zač a kam jedeme «.

Hoši si však přáli prapor, a Brázda poslal Jendu, aby jej koupil.

Za chvíli přišel Jedna a volá : » Vyprodáno. Obchody jsou většinou zavřeny a v těch, co jsem chtěl červenou látku koupit, nemají, vyprodali ji na standardy. Bílé je dosti. Vidíte, jak všechno plane v záři rudé barvy ? Zalévá celou matušku Rus jak těmi rudými cáry, jak lidskou krví a ohněm požáříšť. Barva červená sama není barvou svobody, nýbrž barvou násilnění lidských práv. Naznačuje příchod hrozné doby, která by chtěla rázem změnit myšlení a život člověka a vyhubit v zemi staletý pořádek. Ale smrtí se nevyhubí duchovní statky, poněvadž existují v duši člověka, jsou věčné, a proto nejsou lidské. «

» Kdybychom tak mohli vztyčit bílý prapor na znamení míru, aby už ti bagáni přestali jančit a šli pracovat; dali bychom zaň všechny peníze, vidte, hoši, « přimlouval se Brázda.

» Hoši, nekupujte prapor, nemůžeme ho upotřebit a na truc nic nedělejte, « rozhoduje Jenda. » Peníze podržíme pro nejhorší případ, kdybychom byli nuceni jich upotřebit, vždyť nemáme žádných jiných prostředků. «

» Ano, tak se stane, rozhodl Brázda, a nyní k vojenskému náčelníkovi. «

Vojenský náčelník přijal nás přívětivě a usmíval se. Bylo mu známo československé vojsko, hlavně bitvou u Zborova. Ale nemohl nám dát o něm informace a řekl, že nás pošle do Kyjeva. Jak se tam dostaneme, je prý naše věc. Sám neví, jak dlouho na svém místě zůstane — nyní je zde trpěn, poněvadž vyplácí vojákům stravné a jízdné. Ale až nebude peněz... Vyplatil nám na cestu do Kyjeva v romanovských bankovkách a dal nám poukázky na obědy. (Pokračuje)

Pyšný je jako slepice ; jako slepice sotva snese vejce, křičí, tak pyšný jakmile učiní něco dobrého, chce, aby to druhí viděli.

Sv. Vincenc Fererský

Máte už vánoční pohlednice ? Objednejte si je u českých benediktnů. Adresa : Edizioni » EMAUZ « Norcia (Spoleto) Italia.

r o z h l e d y

PAVEL VI. K NOVÝM KARDINÁLŮM

26. června 1967.

Církev musí dnes zářit před očima světa taková, jakou ji chtěl božský Spasitel: sloup a pevná opora pravdy, bezpečná záruka neomylnosti Božího slova, které v ní žije a které i dnes je pro člověka jedinou odpovědí na jeho nejvážnější těžkosti a na jeho otázky; je středisko a vedení obecného » sboru lásky «, rozdatelka bratrské pomoci, inspirátorka myšlenek a skutků, jež vedou k míru.

Ale i samo utrpení církve, které také dnes ji provází na její cestě v obětech a v morálním útlaku tolika jejích dětí, které jsou nuceny vzdát se svobodného vyznávání náboženství a se musí se svou vírou uzavřít do skrytu svého srdce — i utrpení je potvrzením svatosti církve a útěšnou zárukou, že Pán je stále s ní: » Ve světě budete mít trápení, ale důvěřujte, já jsem přemohl svět « (Jan 16,33).

Toto je hodina světa, a církev se dívá na něj s úzkostí, ale zároveň i s nadějí. Svět čeká na spravedlnost, na úměrné rozdělení statků, na pokrok a mír. Ale právě tento svět působí největší bolest srdci pastýře světové církve a všem, které Duch svatý postavil jako představené, aby spravovali církev Boží « (Skt 20,28); máme na mysli lhostejnost mnohých k náboženským a duchovním pravdám, rozšířený nedostatek lásky, prázdné a skoro modlářské vyvyšování autonomní moci člověka, zaujatost a nepřátelství vůči činnosti církve, která ve větší nebo menší míře dosud je zbavena svobody a nemůže vykonávat práva, jež jí patří, dokonce ani v rámci své vlastní vnitřní organizace, při jmenování biskupů, při výchově budoucích služebníků oltáře a při křesťanské výchově.

Ještě další bolesti a starosti se hlásí: zášť bratrské války znovu propukla tu a tam a uvádí v nebezpečí ve světě mír a klidné soužití národů. Především dovoďte, abych jmenoval Vietnam... Pokud bylo možné, podnikl jsem nové a nové zákroky, aby spor byl ukončen, aby děti téže země se znovu měly rády jako bratři a aby všichni na místě, jež každému patří, pracovali v bezpečnosti a svobodě na obnově a hospodářském a sociálním pokroku své vlasti, svobodné a nezávislé.

A totéž platí také o Blízkém východě po válce, v které propukly strašné protiklady a která kosila lidské životy, zvejšila a zhoršila otázku uprchlíků a ukázala všem, jak nejistá a špatně vyřešená je situace posvátných míst, tak drahých a posvátných každému křesťanskému srdci.

Opakuji své volání ze dnů války: kéž svaté město Jeruzalém zůstane navždy tím, co představuje: Boží město, svobodná oáza pokoje a modlitby, místo setkání, povznesení a svornosti pro všechny, s vlastním statutem mezinárodně zaručeným.

Bylo by iluzí chtít budovat mír na základech, které nejsou spravedlnost, uznání lidských práv, přijetí práva druhého, tak jak chceme, aby druhí přijali

naše práva. Svornost a pokoj nelze oddělit od spravedlnosti a pravdy. A tyto hodnoty přeji lidstvu, vyprošuji je na vždy milosrdné Boží dobrotivosti.

SLŮVKO O BUDOUCNOSTI STŘEDNÍ EVROPY

Červnové číslo časopisu Der Monat přineslo zajímavý článek od Viktora Meiera, nazvaný » Nationalismus in Ost-Europa «. Jen jeho název je ne-správný — podle komunistického diktátu vyhazuje Střední Evropu z mapy evropského zemědělu. Jinak článek dobře vypočítává mnohé skutečnosti, známé i méně známé, o rostoucím národním uvědomění států Střední Evropy, o probouzejícím se nacionalismu nejen obyvatelstva, utiskovaného komunismem, nýbrž i komunistických vlád. Tento nový nacionalismus má své kořeny v rostoucím poznání, že Sovětský svaz zklamal na poli kulturním a hospodářském, že uvedl lidi, které vykořisťuje, do krise mravní i hospodářské, že nemá již co dát, že lze od něj již jen žádat — a tato žádost je stále úpornější — aby dál už nic nebral. Článek vrcholí v konstatování, že v zemích mezi Německem a Ruskem vidíme návrat od internacionalismu k samostatnější národní politice, návrat od sociologického k historickému myšlení, odvrát od horizontálního k vertikálnímu dělení.

Nacionalismus může být člověku služebníkem užitečným i neužitečným. Za dnešních poměrů je ve Střední Evropě veleužitečný. Je sice pravda, že větší nezávislost komunistických vlád na Kremlu (Rumunsko) může trvání komunistických vlád prodlužovat tím, že hospodářské vykořisťování lidu Sovětským svazem se zmenší, je však důležitější, že vzkrísené národovství dřív nebo později se octne v plné opozici s komunistickou doktrínou i praxí. Marxismus a komunismus rozněcoval třídní boj, stavěl uvnitř národa člověka proti člověku — aby mezinárodní komunismus nad národem mohl vládnout. Nacionalistické hnutí vždy sjednocovalo bohaté i chudé, inteligenci i dělnictvo, umělce i široké lidové vrstvy v jeden celek, nad nímž vládnutí již nebude tak lehké. A co nejdůležitějšího? Nacionalismus nutně musí navázat na slavnější národní minulost, na níž komunismus rozkazoval zapomenout, dá lidu nové kořeny, aby nebyl jen třtinou, klátící se v komunistickém větru.

Proto vzdělanec dobré vůle musí nový nacionalismus, prokukující z temnot komunistické doktríny i praxe ve Střední Evropě, jen vítat. Už jen proto, že jako každé užitečné nacionalistické hnutí chce setřást cizí nadvládu, že jeho podstatou je vůle napříště nedopustit ani nadvládu západního světa nad Střední Evropou, kterou by ostatně Moskva nestrpěla. Střední Evropa je dosti silná, aby se už konečně jednou stala podmínem a nikoliv jen předmětem mezinárodní politiky, ne něčím, o co velmoci metají kostky. **Tuto** autonomii užitečný nacionalismus musí chtít a k ní musí směřovat.

Nikdy, nikdy nesmíme zapomenout, že nacionalismus může být i služebníkem škodlivým. V průběhu první světové války vytvořil po roce 1918

samostatné státy, které však brzo byly tak nemoudré, že hned přešly k nacionalismu neužitečnému, ba zabíjejícímu. Nepřítelství Maďarska k zemím Malé dohody, spory československo-polské a jiné spory vnitřní, daly příliš brzo okolním evropským velmocem příležitost se plést do věcí Střední Evropy s neblahým výsledkem, který známe. Nebudou se tyto poměry opakovat ve Střední Evropě, která počne znovu myslet a jednat podle svých národních potřeb a tužeb, neotevře ustupující komunismus jen Pandořinu skříňku starých zhoubných větrů ?

Komunismu musíme přiznat jedno : nadvláda Moskvy a společná marxistická filosofie udržovala výstřelky neužitečného nacionalismu pod svou kontrolou. Co by mělo a má přijít na jejich místo, když nadvládu Západního světa nad Střední Evropou nepovažujeme ani za vítanou a ani za možnou ?

Země Střední Evropy jsou země se slavnou křesťanskou minulostí a z velikými možnostmi křesťanské renesance. Polsko, Maďarsko, chorvatská a slovinská část Jugoslávie, jsou země převážně a věrně katolické. Totéž platí o Slovensku a Moravě, v Čechách se katolictví pomalu bude rodit — za pomoci Moravanů a Slováků. Srbové a Rumuni patří k církvi pravoslavné, nový ekumenismus otvírá náruč spolupráci mezi Východem a Západem. Katolická církev se hodně proměnila z dob rakousko-uherských, zřekla se světské moci a svými encyklikami a usneseními Druhého vatikánského koncilu se zařadila do moderního světa. Do světa, toužícího po míru a sociální spravedlnosti. Po odstupu komunismu ze Střední Evropy, který nebude možný bez hlubšího prožití náboženských a filosofických otázek života a smrti nového osvobozeného člověka, může nové moderní křesťanství sloužit za katalyzátora a za moderátora, mocensky a hospodářsky neúčastného a proto spravedlivého, nacionalistických sil ve Střední Evropě. Nemyslím jen na fakt, že po ústupu komunistů ze slávy by ve všech státech vznikly — obdobou se Západní Evropou — nějaké křesťansko-sociální politické strany, které by neužitečný a škodlivý nacionalismus mírnily, myslím více na vliv vzkříšené zbožnosti proti sobeckému a sebevražednému nacionalismu, který se dopouští reakčních výstřelků zejména proto, že si vidí sotva na nos a nehodnotí věci a události sub specie aeternitatis.

Ze tohle vše jsou jen sny ? Není však člověk, jak říká Shakespeare, udělán ze snů, nebyl každý tvůrce, každá skutečnost, napřed jen snem ? A člověk, který zná svůj sen a pracuje na něm, není nešťastný — jako podvědomě je nešťastná většina mládeže celého světa. A domníváte se, že přemůžete komunismus, když nevíte co dát na jeho místo ?

Ladislav Radimský

JAKÝ SMYSL MĚLA ŘÍJNOVÁ REVOLUCE

(Debata mezi sovětskými historiky).

Po Leninově smrti se sovětské dějepisci proměnili v jakýsi druh státních úředníků a jejich jediným zaměstnáním bylo přepracovávat a přičesávat dějiny

TRADICE SVATOVÁCLAVSKÁ

*Čarovná ta síla české státnosti
překlenula staletí*

a zpívá, dusá, zvoní.

Kníže Wacslaw Swaty

*Kněžic holobrádek, avšak zdatností
zvládl deset staletí.*

Národ hlavy uskloní.

Sanct Wenceslaus

*Čistý na duchu, a i v srdci silný,
pokolení dědí stá.*

*Spravedlivý, zbožný, včelně pilný,
pokolení chrání stá.*

Sao Wenceslau

*Bezhraničná síla naši státnosti
překročila staletí*

a zpívá, klusá, zvoní.

Kníže Václav Svaty

*Nechť, Kníže náš v celé majestátosti,
do dalších těch staletí,*

národ se k tobě kloní —

Kníže dobrý, zlatý !

Ze sbírky » České příští «

F. C . Štěrba

Sovětského svazu podle politických potřeb předních stranických činitelů, kteří byli právě u moci, bez ohledu na protiklady a předcházející odlišné výklady. V poslední době však mnozí z těchto »historiků-úředníků « odmítli pokračovat v takovém nepřirozeném způsobu práce.

K prvním rozhodným reakcím v tomto směru došlo ve dnech 17.-18. června 1964 v Historickém ústavu moskevské odbočky Sovětské Akademie věd během diskuse o písmenu O v IX. svazku Dějin Sovětského svazu (Istorija SSSR dřevnějšich vremen), jenž se obírá údobím let 1934-1941.

Je třeba zdůraznit hned na začátku, že dějepisci, kteří se šli na této schůzi, odvážili se mluvit o předmětech dříve pokládaných za nedotknutelné s určitou dávkou kritičnosti a svobody ve vyjadřování. Většina z nich žádala konečné zúčtování se stalinskou minulostí a jejími lžemi, přesný výklad vzniku » kultu osobnosti «. Předložili také některé přesné otázky (např. jak to, že Stalin a jeho věrní dokázali dosáhnout své cíle, proč strana nekontrolovala své vedoucí činitele, jakým způsobem se policejnímu orgánu režimu — i. zv. ČEKA — podařilo paralyzovat a terorizovat celou zemi). Přednesli též rozličné otázky, které je nutno ve zmíněném svazku objasnit, aby tak bylo umožněno plně pochopit události těchto let a odstranit různá falšování skutečnosti.

V letech teroru dějepisci, a nejenom oni, byli nuceni považovat každý čin buď za výjimečně dobrý anebo za výjimečně špatný. Střední cesta neexistovala. Nyní však dokonce i jeden z členů řídicí komise, která vypracovala onen svazek, podotkl, že část sovětské inteligence doposud stále projevuje tutéž tendenci a stojí ještě v tomto ohledu pod Stalinovým vlivem.

Mezi účastníky diskuse nechyběli ovšem ani Stalinovi obhájci, kteří vyzdvihovali velké úspěchy, kterých Sovětský Svaz dosáhl právě v letech 1934-1941.

Někteří z nich se zakrytou ironií připomínali, že Stalin nemohl být zločinným tyranem. Kdyby jím býval byl — namítali — strana by ho byla jistě nepodporovala.

Diskuse, jíž se zúčastnila i početná skupina cizinců, byla zahájena projevem Alexandra Pavloviče Chruščeva, který bez zdráhání ostře kritizoval rozbor druhé pětiletky, jak jej podává projednávané písemno O.

Připomněl, že v onom údobí obyvatelstvo omdlávalo hladem ve frontách před závodními jídelnami, že mnoho plánovaných prací, např. Bělomořský kanál bylo splněno jen za cenu nevýslovných obětí obrovských mas vězňů, kteří, až na vedoucí strany, nikdy nebyli rehabilitováni; dále že stav kolchozníků byl ve třicátých letech mnohem horší než v roce 1913 a konečně že všichni venkované byli tak podváděni a vykořisťováni, že dostávali jako odměnu za celodenní práci jen 2 kg obilí, ačkoliv průměrně ho produkovali 69 kg.

Zde zasáhla do debaty profesorka Genkina a prohlásila: »Jestliže tomu bylo tak, jaký účel vlastně měla Říjnová revoluce? Jestliže jediným cílem kolektivizačních hesel bylo oklamat Západ a jestliže struktura naší země je podnes stejná jako v letech třicátých, jaké závěry z toho má vyvodit lid? Jak to, že strana mohla po třicet let přijímat takový stav věcí? Devátý svazek příliš rozhořčuje čtenáře. Nejnovější historická pojednání se o Stalinovi ani nezmiňují. A to není správné, neboť studenti pak logicky kladou otázku: A kde tedy byl Stalin?«

Historikům nemohl uniknout fakt, že Stalinovým plánem bylo pronásledovat venkovany násilnou, nucenou kolektivizací. On sám choval vůči rolníkům hluboký odpor, neboť napsal: Trpěli jsme tyto pijavky, tyto jedovaté pavouky, tyto úpíry, neboť jsme neměli nic, čím bychom byli mohli nahradit hospodaření kulaků. Nyní konečně máme možnost skoncovat s jejich lichvářským hospodářstvím a zřídit naše kolchozy a sovchozy. Nemá již cenu trpět i nadále tyto jedovaté pavouky, tyto krvavé vykořisťovatele (Stalin: Otázky leninismu).

A zatím co probíhaly tyto smutné násilné události, básník Džambul, jeden z tolika opěvovatelů režimu, zpíval: Zvoní nástroje pro kolchozní vesnice; slyšte, stepi, básníka Džambula; zpívám o velikém zákoně, z něhož se rodí štěstí.

Velký zákon však ve skutečnosti vnucoval za cenu milionů obětí kolektivistický systém. Vedoucí třída strany a skoro všechna inteligence svým mlčením se staly spoluvinníky těchto přehmatů.

Stalin, jak později prohlásí Chruščev, znal zemi a zemědělskou situaci jediné z filmových dokumentů, které všemožně zakrývaly a přikrašlovaly skutečnou situaci v zemědělství. Mnoho filmů popisovalo život kolchozech, takže divák viděl jen stůl kolchozníků, jak se prohýbá pod tíhou krocánů a hus.

Abychom objasnili nesčetná opominutí dějepisců, je třeba dodat, že po léta jsme sledovali tuto cestu. Nehledě na strašlivé oběti, které musilo přinášet obyvatelstvo, Stalin na XVIII. sjezdu strany (konaném v březnu 1939 v Moskvě) prohlásil, že zatímco kapitalistickými zeměmi otrásají velmi vážné ekonomické poruchy, Sovětský svaz naopak pokračuje ve svém úspěšném vzestupu.

V souhrnu tvrdil toto: 1) Hospodářská deprese, která začala v kapitalistických zemích v druhé půli r. 1929, se stupňovala postupně až k pravému krachu v r. 1939; 2) Sovětský Svaz naopak dosáhl tak cenných úspěchů, že lze z hlediska stupně saturace průmyslu a zemědělství bez přehánění prohlásit, že Sovětský svaz je nejpokročilejším státem ve srovnání s kteroukoliv jinou zemí, kde staré zřízení se stává olověnou koulí pro výrobu a brzdi zavádění nových technických prostředků.

Za potlesku účastníků sjezdu vládce Kremlu tehdy tvrdil, že v desetiletí 1929-1939 i zemědělský rozvoj zaznamenal vzestupnou linii, jejíž úspěch je vyjádřen především zesílením socialistického zemědělství prostřednictvím kolchozů a sovchozů na jedné straně, a zmizením individuálního způsobu hospodaření na straně druhé.

Skutečnost však byla strašlivě odlišná. Chruščev prohlásil 9. prosince 1963 v Ústředním výboru strany: V roce 1917 jsme prodávali obilí do ciziny, třebaže v Sovětském svazu se prý umíralo hladem. Je nezvratným faktem, že v roce 1947 v různých oblastech země, jako např. v Kurském kraji, lidé umírali hladem.

Taková jsou fakta, která dějepisci měli předkládat veřejnosti. Místo toho však svým mlčením zakrývali Stalinovy zločiny. Je však též třeba přiznat, že v tomto hrozném mlčenlivém spiknutí nebyli jediní, kteří nezaujali žádné stanovisko.

(Dokončen)

A.B.

ZÁZRAČNÝ ZÁVOJ

Abatyše benediktinského kláštera u kostela svatého Jiří na Pražském hradě měla v té době mnoho práce. Stavěla kostel. Na statcích, které patřily ke klášteru, bylo kostelů několik. Kostelíček svatého Petra už nedostačoval; i zbořili jej a postavili nový. Bude to sláva. Ten kostelík nám posvětil biskup! Biskup?, odvážila se namítnout jedna řeholnice. Pojede kvůli tomu na venkov? Ale, milá sestro, usmála se abatyše, náš klášter je na Pražském hradě, jsme sousedé. Možná pošle jen některého zplomocněného kněze. I udělá nám to. Nežádáme o takovou věc přece každý rok. A pak — abatyše se napřímila vědomím starobylosti kláštera — klášter u svatého Jiří je nejstarší klášter v zemi. A je skoro spřízněn s knížecím rodem. Což jej nezaložila před stovaceti lety dcera knížete Boleslava I. Mlada? Což zde nezemřela jako řeholnice kněžna Přibyslava, sestra svatého Václava? A kolik knížecích dcer přešlo kajicně nádvoří a uzavřelo se v našich celách... I udělá to! Říkala to nevědomky, zvučně a s hrdostí. Nebyla to pýcha.

To bylo jen vědomí síly domu, který zastupovala. Sestry i abatyše se dostaly v myšlenkách jinam, než byl kostel svatého Petra. Jedna řeholnice se vrátila k věci, o níž šlo.

K ostatkům svatých přidáme i část ostatků svatě Ludmily. Teď kupodivu namítala abatyše : To asi biskup neschválí. Jsou teď proti svatě Ludmile zaujatí. Kostel svatého Petra je přece na naší půdě a svatá Ludmila leží v našem kostele. Abatyše vypadala jako někdo, kdo by rád, ale nemůže. Řekla pomalu a tiše : Svatá Ludmila horlila o bohoslužbu v jazyce slovanském. A to je teď, po rozchodu církve východní a západní — však se na to ty starší z vás ještě pamatují, bylo to roku tisícího a padesátého čtvrtého — považováno za nebezpečné.

Ach, kde je ten nový spis *Factum est* ?, zeptala se jedna z řeholnic. Abatyše se usmála. Vždyť jej znala ! Už jej se sestrami četla a všechny by mohly po té četbě užít slov Písma : zdaž nehořelo srdce naše ?... Ale uzná-li biskup, co je nám doma drahé ! podotkla trochu trpce. Tady je ! Přečteme si jej ještě jednou ! Řeholnice se sesedly a jedna čte znovu tu krásnou homilii na svátek svatě Ludmily, ty vroucí věty dvanácti kapitol, jež vytryskly ze srdce žhavě zbožného a vlasteneckého. Co na tom, že ostatní práce stojí ! Teď jde o svatou Ludmilu, u jejíhož hrobu ve svém kostele denně klekávají. Ona v zemi české vzešla jako hvězda jitřní, zesílily hlas, když začínaly čtvrtou kapitolu. Ona jest prvosenka pravého jara, to jest milosti Boží. Pořád pak blahoslavená Ludmila byla nejen první matkou věřících, ale stala se i v nebi první jejich přímluvkyní, vyžadují si její zásluhy toho, aby jí byla od věřících náležitá úcta vzdávána. A když v závěru četla výzvu, která patřila přímo jim, všechny měly v očích slzy. Pozor dej také ty, v sboru svatých panen Kristových, u nichž tak vzácný poklad jest uložen, abyste, až přijde Pán, nebyly pokárány jako služebník nešlechtný, jenž skryl peníze pána svého ... Zanechala u vás údy těla svého vám k útěše, hříšníkům za útočiště a obydlí vašemu k oslavě. Kéž tato schránka šíří, snažně vás prosím, vůni ctností svého obsahu, to jest, napodobujte neúnavně tu, jejíž ostatky tak věrně chráníte, ty ostatky, jejichž svatost byla dosvědčena znamenitými zázraky.

A to nesmíme dát ostatky této světi do oltáře kostela, který budujeme ze svých prostředků ? Všechny řeholnice hleděly tázavě na abatyši. Dáme tam aspoň kousek závoje, kterým byla uškrncena, řekla abatyše s uvážením.

Pak přišel ten slavný den a k novému kostelu přijel pražský biskup Heřman, probošt Kosmas a několik kleriků. Když obřady pokročily a do malé schránky vkládali něco ostatků svatých pro oltář, podávala abatyše od Svatého Jiří biskupovi kousek bílé látky. Byl to kousek ze závoje svatě Ludmily. Je to věc posvátná a patří to k ostatkům svatých.

Biskup Heřman se podíval na podávaný kousek a řekl : Co je to ? Část ze závoje svatě Ludmily, patronky naší nejpřednější. — I stalo se, čeho se aba-

MIKULÁŠ ALEŠ: Svatý Václav

tyše bála. Biskup řekl odmítavě : Nemluv, paní, o její svatosti. Nech stařenku odpočívat v pokoji. — Nemluv tak, pane, neboť Bůh pro její zásluhy koná mnoho velkých věcí. Biskup se chvíli díval na podávanou část. Pak pokynul těm, kteří nesli kaditelnici se žhavým uhlím. Chtěl abatyši přesvědčit o pravdě svých slov. Vzal látku a vhodil ji na rozžhavené uhlí.

Vyšlehl plamének, rozběhl se okolo vhozené látky, ale ta se nekrotí, nemění barvu, také nehoří. Všichni, kteří jsou okolo se dívají na ten div. Opravdu, látka nehoří. I počkali, až uhlí zchladne, aby se na tu část mohli podívat zblízka. Když konečně byla vyňata, byla celá a pevná, jako by ten den byla tkána.

Přítomný probošt Kosmas to napsal do své kroniky a zakončil své vyprávění slovy : Tím pak zřetelným zázrakem jsouce překvapeni, biskup a my všichni slzami jsme byli zkropeni a vzdali jsme díky Kristu.

A.M.

stalo se doma, v exilu a jinde ve světě

VE Vatikáně a v Itálii

26. června papež Pavel v tajné konsistoři jmenoval 27 nových kardinálů (viz str. 169). Jmenování bylo novým kardinálům oznámeno společně ve velkém sále Piova paláce; v následujících dnech jim papež v Sixtinské kapli odevzdal odznaky jejich hodnosti: kardinálský biret v Sixtinské kapli 28. června a prsten po kázání a Credo při slavné mši svaté, kterou s nimi koncelebroval před průčelím Svatopetrské baziliky. Tato mše svatá tvořila též slavnostní zahájení Roku víry k 1900. výročí mučednické smrti sv. Petra a Pavla. Byla přítomna *delegace ekumenického patriarchy Athenagorase*, s jejími členy si papež při mši svaté vyměnil liturgické políbení pokoje. Při modlitbě věřících před obětováním předseda mezinárodního ústředí charitních organizací Caritas internationalis mons. Rodhain dal sv. Otcí peněžní šek ve prospěch trpících dětí na Dalekém a Středním východě. Tělo Páně papež podal 38 dětem z Říma a dvanácti zemí. — V latinském proslovu při tajné konsistoři Pavel VI. řekl, že jmenováním kardinály chtěl odměnit zásluhy některých hodnostářů, kteří po léta věrně sloužili církvi; doplnit kardinálský sbor, aby stále důstojněji reprezentoval celou církev; dát ústřednímu vedení církve nové členy z nejrůznějších národů a kruhů, a tak světu ukázat její jednotu a katolicitu. Pak se zabýval vnitřní situací církve po koncilu, věnoval vzpomínku těm, kdo stále ještě nemohou svobodně plnit své náboženské povinnosti, a koncil novou výzvou k mírovému jednání v jihovýchodní Asii a na Blízkém východě (viz str. 194).

Mši svatou k výročí papežské korunovace 30. června sloužil letos paderbornský arcibiskup kard. Vavřinec Jäger, a to v bazilice sv. Pavla za hradbami. Před bohoslužbami Pavel VI. posvětil opravenou *hlavní bránu baziliky*; brána byla velmi poškozena za posledního požáru r. 1823 a dosud ležela ve skladišti.

Od 26. července do 6. září Pavel VI. dlal ve své letní vile v Castel Gandolfo. Ve středu uděloval v audienčním sále generální audienci a v neděli v poledne se s věřícími modlil Anděl Páně. Téměř všech letních audiencí se zúčastnily i skupiny z ČSSR, početnější než minulý rok; ve středu 23. srpna téměř 40 členů Klubu mladých turistů z pražského ČSM. Svatý Otec je zvláště pozdravil a nabádal, aby si vážili své křesťanské víry a udrželi si ji.

16. července papež Pavel udělil biskupské svěcení pěti nově jmenovaným biskupům; byl mezi nimi mons. Loris Capovilla, někdejší tajemník papeže Jana XXIII., který byl jmenován arcibiskupem v Chieti v Itálii, a mons. Augustin Casaroli, který se stává nástupcem kard. Samoré v úřadě sekretáře Rady pro veřejné církevní záležitosti, vatikánského ministerstva zahraničí; mons. Casaroli jako náměstek sekretáře vykonával řadu cest s politicko-náboženským posláním do Jugoslávie, Maďarska a ČSSR; v Praze byl naposled koncem května a v první půli června (viz str. 199), on též doprovázel kard. Berana na jeho cestě do Říma ke jmenování kardinálem.

28. června večer sv. Otec odhalil a posvětil *bronzový reliéf k počtí papeže Jana*; je to dar posledních 35 žijících kardinálů, které on povýšil do senátu církve. Reliéf je napravo od hrobky sv. Pia X. v kapli obětování Panny Marie; je to dílo sochaře Emila Greca. Znázorňuje papeže Jana v kruhu biskupů na sněmu, dále jak se sklání k lidské bídě a jak hlásá mír. — Tři týdny potom byl přítomen odhalen *pomník papeži Piu XII.* Pomník stojí na náměstí před bazilikou sv. Vavřince za hradbami; tam před 24 lety šel Pius XII., provázen mons. Montinim, aby projevil svou účast římskému lidu po bombardování.

V měsíci červnu byly vydány dva významné výnosy: apoštolský list, v němž jsou dány *všeobecné normy pro zavedení jáhenství* jako stálého stavu v církvi, a *encyklika o celibátu*. Encyklika ukončuje diskuse, jako by v latinské církvi tento předpis měl být zmírněn. Neženatí mužové, kteří požádají o jáhenství, musí mít alespoň 25 let, a bude pro ně platit předpis o celibátu; ženatí jáhnové musí mít 35 let; tak dokážou, že jsou věřícími otci rodiny, a kdyby ovdověli, nemohou se znovu oženit.

V měsících červnu a červenci Svatá stolice pokračovala ve své činnosti na *vyřešení situace v Palestině* a za zaručení bezpečného přístupu pro vyznavače všech vyznání k posvátným místům. To měla za účel cesta mons. Felicioho do Jeruzaléma. Palestinská otázka byla též předmětem rozhovoru mezi papežem a jordánským králem Husejnem. — Vatikánský L'Osservatore Romano vyvrátil hlasy, jako by volání Vatikánu po zmezinárodnění posvátných míst bylo namířeno proti Izraeli: že by Vatikán chtěl odejmout Izraeli, co krví vydobyl; Svatá stolice volá po uskutečnění toho, co už 29. listopadu 1949 přijaly Spojené národy; v tomto řešení vidí jedinou možnost, aby bylo dosaženo míru a smíru národů, které žijí na jeruzalémském území. — Pavel VI. doplnil dar kongregace pro východní církev na *opravu chrámu Zesnutí Panny Marie* a přilehlého kláštera sv. Anny v Jeruzalémě, které byly poškozeny za válečných operací.

Ve dnech 4. až 8. července se konal v Římě *sjezd chórových zpěváků Pueri cantores*. Sjezo se jich na 6000 z patnácti zemí. Uspořádali koncert národů ve Sportovním paláci, na náměstí před bazilikou sv. Petra měli velkou ekumenickou slavnost, při níž zpívali i chóroví zpěváci pravoslavní a protestantští, a na závěr sjezdu pro ně Pavel VI. sloužil mši svatou.

Dva kardinálové zemřeli v letních měsících: 24. července ve věku 77 let čínský *Tomáš Tien Censin*, který byl r. 1946 jmenován arcibiskupem v Pekingu a kardinálem, ale před postupujícími komunisty odešel do exilu na Formosu a v letech 1959–1965 byl apoštolským administrátorem arcibiskupství tajpehského. A den potom vydechl naposled belgický kard. *Josef Cardijn*, zakladatel Hnutí křesťanské dělnické mládeže JOC, které se z malých začátků rozrostlo ve světové hnutí existující v 69 zemích. V 83 letech byl r. 1965 jmenován kardinálem — byl to projev uznání za jeho celoživotní dílo. 25 000 osob bylo přítomno jeho pohřbu v belgické národní svatyni na Koekelbergu, též zástupci nekatolických vyznání; 34 biskupů a kněží koncelebrovali s kard. Suenensem zádušní mši svatou. Cejlonec, předseda mezinárodního hnutí, kard. Cardijnovi poděkoval za vše, co vykonal pro dělnickou mládež; 8 jejich zástupců neslo jeho prostou rakev z kostela. — Kardinálský sbor má nyní 116 členů.

Nekatolík, švédský právník dr. Gunnar Sterner, zastupoval Vatikánský stát na konferenci o autorských právech ve Stockholmu.

V audienci přijal Pavel VI. v letních měsících mj.: profesory a studenty *pravoslavné fakulty ze Soluně*, k nimž se připojilo osm pravoslavných bohoslovců, kteří studují na římských katolických učilištích; *delegaci řecké pravoslavné církve z ostrova Chio*, kteří přišli poděkovat papeži, že dal souhlas k tomu, aby benátský patriarcha kard. Urbani daroval chijskému metropolitnímu chrámu část ostatků sv. Izidora, který r. 250 na Chiu položil život pro Krista; studenty a studentky z *jugoslavské diecéze Šibenické* a skupinu japonských buddhistů.

Z činnosti arcibiskupa kard. Berana

2. července kard. Beran udělil *kněžské svěcení* alumnovi koleje Nepomucena dp. Františku Hrdému. Den potom novosve-

cenec za přítomnosti kardinálov, alumnů a přátel římských Českých kněží obětoval v kolejni kapli svou první mši svatou. • Hned potom odjel na letní sídlo brixenských biskupů, hrad v Bruneku v Jižním Tyrolsku, odkud navštívil svatyni sv. Kříže ve Val Badia, několik far, které v okolí spravují čeští kněží — ve faře dp. dr. Františka Michalčíka ve Wahlen nedaleko Toblachu uděloval dětem svátost biřmování a dvakrát zavítal do letního tábora českých dětí ve Val Cassies. Všude ho vždy vítala domácí kapela v malebných krojích. • Na pozvání krajanů v Norsku a Norsko-čs. spolku jel i letos do země fjordů a čtyři dny byl hostem dětí na jejich tanním letním táboře. Dva dny byl hostem syna známé katolické spisovatelky Sigríd Undsetové v Lillehameru na jejím zemanském statku — na památku kardinál Beran dostal jednu z poměrně mála knih, které Undsetová vlastnoručně podepsala; v Aulestadu navštívil dum Björnstjerna Björnse, proslulého norského badatele a zastávce práv ujařmených národů — mj. národa slovenského v době maďarského útlaku začátkem tohoto století; v Björnse- senově památkníku jsou též podpisy Jaroslava Vrchlického, a Svatopluka Čecha. • Od 28. srpna do 2. září kard. Beran předsedal zasedáním Českého náboženského střediska Velehrad ve Villa Cagnola v Gazzadě u Milána. Spolu s účastníky zasedání pak jel na projíždku po Lago Maggiore a navštívil Isola Bella z tzv. Borromejských ostrovů, jejichž lenním pánem byl kdysi císař Václav IV. Sjezdu se zúčastnilo 27 kněží a 12 laiků z evropských zemí i z USA. Bylo jednáno o činnosti jednotlivých sekcí Střediska: Křesťanské akademie, odboru kněžského a pastoračního a odboru mládežnického — za uplynulý rok a připravena práce pro udržení českého katolického života. Ze sjezdu byl poslán pozdravný telegram sv. Otcí a kard. Confalonierimu, prefektu kongregace konsistoriální, která se stará o duchovní správu mezi vystěhovalci a uprchlíky. Ve své odpovědi sv. Otec děkoval za projev oddanosti a věrnosti a pro celou činnost Střediska a jeho odvětví uděluje své apoštolské pozhnání. Z Gazzady se kard. Beran 2. září vrátil do Říma.

V ČESKOSLOVENSKU

NÁBOŽENSKÉ ZPRÁVY

V západních novinách se objevily v červenci zprávy, že jednání mezi Svatou stolicí a čs. vládou skončila nezdarem — koncem května a v první půli června byli dvakrát v Praze tehdejší podsekretář kongregace pro mimořádné církevní záležitosti mons. Casaroli se svým pomocníkem mons. Bongianinem. Příčinou nezdaru prý byl požadavek Prahy, aby přinejmenším několik kapitulních vikářů, zvolených před lety na nátlak vlády, bylo jmenováno biskupy. V ČSSR samozřejmě svaluji vinu za nezdar na Vatikán, který prý nepřijal ani částečnou rehabilitaci mons. Štěpána Trochty, který by byl přijat vládou za biskupa do některé z diecézí v českých zemích; zamlčují ale, že podmínkou této částečné rehabilitace Trochtovy by bylo, aby Vatikán přijal za biskupa v Litoměřicích jejich ustavičeného kandidáta, kapitulního vikáře Olivu.

Apoštolský administrátor z Prahy biskup dr. Fr. Tomášek udělil rozhovor redaktorovi francouzského časopisu Informations Catholiques Internationales o náboženské situaci v ČSSR: nejdůležitější prý je otázka obsazení biskupství, kněžských seminářů — letos bylo vysvěceno v Litoměřicích devět bohoslovců a v Bratislavě deset; kromě obvyklých dvaceti do prvního ročníku bylo přijato do vyšších ročníků i několik bohoslovců, kteří před lety odmítli do Litoměřic jít. V celé Praze chodí na náboženství 700 dětí; v Čechách průměrně 20%, na Moravě 50% a na Slovensku až 80%.

Podle Státního úřadu statistického byla loni bilance obyvatelstva až na r. 1962 nejhorší v poválečných letech. Počet živě narozených dětí klesl o víc než devět tisíc a zvýšil se počet potratů: v Českých zemích o 9,2%, na Slovensku o 10,4%. Počet registrovaných potratů vzrostl na 115 463, protože se snížila úmrtnost, přirozený přírůstek v r. 1966 představuje jen 80 583 obyvatel. Vzrostl též počet rozvodů: v Českých ze-

TURECKO. — Papež Pavel VI. uprostřed zřícenin v Efezu.

mích o 7,7%, na Slovensku o 12,1%. • 6. června se dožil osmdesátiletý jezuita P. Alois Koláček, bývalý rektor gymnasia na Velehradě, vězeň v Dachově; jeho výročí vzpomíná LD v krátké vřelé zprávě. • Biskup dr. Tomášek sloužil v buštěhradském farním kostele mši svatou za oběti Lidic. • Z vězení byla propuštěna Růžena Vacková, býv. profesorka archeologie na pražské universitě, odsouzená před 16 lety pro náboženské působení mezi mládeží; nesmí však veřejně a vědecky pracovat.

V Potštejně ve vých. Čechách se konal v Červenci a srpnu třítýdenní generální synod Jednoty bratrské k 500. výročí jejího založení v Kunvaldu; z obcí v Sasku a Polsku se pod jménem »Moravských bratří« rozšířila do celého světa. 80 delegátů zastupovalo 330 000 členů Jednoty z 22 zemí čtyř světadílů. • Podle usnesení vlády ministerstva školství a zdravotnictví vypracovala Státní populační komise koncepci systematické školní výchovy dětí a mládeže k rodičovství. Tato výchova by měla začít už na mateřských školách. • Nejstarší stavbou dnešní Olavy je kostel sv. Václava, který do r. 1950 spravovali redemptoristé. Při archeologickém průzkumu byla odhalena původní zeď z 13. stol. 18. července byla zpřístupněna část kostela s 80 hroby ze 14. až 17. století. • V olomoucké galerii výtvarných umění uspořádali výstavu 40 nejvýznamnějších obrazů nesmírně historické a umělecké ceny ze sbírek arcibiskupského paláce, jako Kojící madony od Bernarda Cavallina a Svaté Cecilie od Carlo Dolciho, dále obrazů Tintoretta, Bassaniho aj. Původní sbírku biskupa Karla z Lichtensteinu ze 17. stol. doplnil arcibiskup Leopold Prečan. • V článku pod titulem »Nechoďme mlčky kolem nepravd« se v LN Bedřich Fučík zastává Jakuba Demla proti nařčení Večerní Prahy, jako by za okupace kolaboval a přihlásil se za Němce. Fučík — odsouzený r. 1952 na 15 let vězení pro špionáž pro USA a Vatikán, ale letos v lednu plně rehabilitovaný — se dovolává svědectví Vít. Nezvala a osvobození Žaloby jihlavského krajského soudu. • Výstava »Velká Morava« bude instalována v prostorách západoberlínského zámku Charlottenburg od 22. října t. r. do 8. ledna 1968. • V Ustí n. Labem začala oprava klášterního kostela sv. Vojtěcha; tato barokní stavba byla postavena ve dvacátých letech 18. století a stojí v místech, kde stával původní ústecký kostel, z něhož se dochovaly zbytky zdiva v sousední budově klášterní a o němž jsou zmínky z konce 12. století. Po opravě bude kostel sloužit jako výstavní a koncertní síň města. • Opravovat se bude též kostel sv. Rochá na Strahově, který dal postavit v letech 1602-1612 císař Rudolf II. jako splnění slibu za skončení morové rány. Za Josefa II. r. 1784 byl zrušen, ale sto let později zase vrácen bohoslužbě. Poslední léta velmi sešel a svými vytlučenými okny jistě byl trnem v oku turistů a návštěvníků nedalekého strahovského kostela a bývalého premonstrátského kláštera.

RŮZNÉ ZPRÁVY

3. srpna byla podepsána *dohoda mezi CSSR a NSR* o výměně obchodních misí; jednání dlouho vázla, jednak protože z čs. strany chtěli splnit všechna přání východoněmecké vlády — jako vyloučit z obchodní smlouvy Berlín a odstranit zdání, jakoby NSR představovala Německo — jednak proto, že své podmínky kladla i ČSSR: prohlášení neplatnou Mnichovskou dohodu a pak válečné odškodnění — rakouská Die Presse mluvila o 75 miliardách marek, tak aby ČSR mohlo splnit své závazky vůči arabským zemím. Zdá se, že obchodní mise budou vydávat též vstupní víza. • Podle údajů Státního úřadu statistického se v letech 1954-1966 prodalo *pro soukromou potřebu* 203 792 osobních aut čs. výroby; z toho bylo 82 tisíc októvií a 62 embéček. • 22. července byl *krupobitím poškozen větší počet aut* v závodě v Mladé Boleslavi; zájemcům byla prodávána za slevu na úhradu náhradů na odstranění vzniklých škod. • V letních měsících došlo *k vypovězení několika čtvců*, tak např. 73letého amerického občana *James Trunečka*, který prý se snažil ideologicky ovlivňovat především mladé lidi; J. Kalhouse, uprchlíka po r. 1948, dnes Američana, který prý ve veřejných místnostech napadal čs. státní zřízení; anglického právníka Harry Siegharta, který dostal vízum, aby jako zástupce organizace Amnesty International byl přítomen procesu proti Tigridovi, Benešovi a Zámečnickovi, a 16. srpna dokonce záhledně zmizel v Praze místopředseda Amerického pomocného komitétu pro Židy mimo Ameriku *Charles Jordan*; po čtyřech dnech byla jeho mrtvola nalezena ve Vltavě — prý spáchal sebevraždu, z americké strany se ale nevylučuje možnost, že byl zavražděn špiónižní službou. • V Tachově vzpomínali 5. a 6. srpna 540. výročí *vítězné bitvy Prokopa Holého* nad křižáky; k oslavě přijel z Prahy pravý husitský vůz tažený čtyřspřežím koní s posádkou 18 studentů a asistentů filosofické fakulty KU v dobovém oblečení. • 14. srpna přivítal generální komisař čs. pavilonu na Světové výstavě v Montrealu *pětimiliontého návštěvníka*; celkem měla v ten den Výstava 31 milionů návštěvníků. • Ve dnech 5. až 9. června se konal *sjezd ČSM*. V souvislosti se sjezdem se objevilo v tisku několik článků o účelu Svazu a o jeho malé přitažlivosti u mládeže. R. 1963 měl 1 518 733 členů, letos v předvečer sjezdu jich bylo o třetinu méně 983 000, tj. asi 32% z celkového počtu mladých. Je organizací dobrovolnou, a přece se bez ní nikdo neobejde, když např. chce jet do zahraničí. • Ve vzpomínkové řeči k 20. výročí vyvraždění lidických občanů 11. června se prezident Novotný rozhovořil o israelské agresi a oznámil, že ČSSR přerušila s Israelem diplomatické styky. • Arabsko-židovská válka, jak se dovidáme z LD z 21. července, uvěznila v Suezském průplavu ve Velkém Hořkém jezeře — mezi Izraelií a Suezem čs. *lod Lednici*. Jela z Massavy v Habeši do Bejrútu.

Nové známky vyšly s architektonickými motivy měst Skalice a Prešova, s motivem nového dalekohledu na astronomické observatoři ČSAV v Ondřejově k Mezinárodnímu sjezdu astronomické unie, s vyobrazením těžní věže a profilu Příbrami a série s květinami. • V první polovině letošního roku přijelo do ČSSR *jedenapůl milionu hostů ze zahraničí*, přes tři sta tisíc bylo ze Západu. Z ČSR vyjelo přes 600 000 osob. Vstoupila v platnost dohoda o bezvízovém styku mezi ČSSR a NDR; soukromí turisté mohou na území NDR pobývat až 30 dní. • K 50. výročí *bitvy u Zborova* uspořádali v Praze na Vítkově vzpomínkovou výstavu; výročí byla věnována rozhlasová *Živá slova* 2. července a také Článek v LN — vesměs v kladném smyslu. 16. srpna ale RP názory o bitvě u Zborova uvedlo do »stranických« kolejí... • Od 10. července je turistům *zpřístupněn nejstarší uranový důl na světě* Svornost v Jáchymově. Byl založen r. 1530 a těžilo se v něm nejdříve stříbro, později kobaltová ruda a od poloviny 19. stol. uran. Důl má dosud radioaktivní pramen teplý 30°C, v Evropě dosud nejvydatnější, využívá se ho ale jen z jedné třetiny. Už začátkem února t. r. byla v Jáchymově ukončena éra hlubinného dobývání uranu. Plnohodnotné náhrady za jáchymovskou oblast se našly

jinde v českých zemích a na Slovensku. • V *kryptě pravoslavného chrámu sv. Cyrila a Metoděje* na Reslově ulici v Praze byla otevřena stálá výstava historických dokumentů o atentátu na Heydricha; v kryptě zahynulo posledních sedm parašutistů, kteří se tam po atentátě skrývali. • Časopis Student otiskl v Červnu dva rozhovory, které v ÚV KSČ vzbudily zděšení: v jednom Josef Smrkovský po pravdě vysvětloval, *proč Američané neosvobodili Prahu*, že totiž bylo mezi Eisenhowerem a Stalinem dohodnuto, že ji osvobodí Sověti. A v druhém rozhovoru se vyjadřovaly *pochybnosti nad tím*, zda by bývalo rozumné v r. 1938 se dát do války s Němci. Na oba rozhovory odpovědělo Rudé právo. • V Kostelanech u Uh. Hradiště založili *první okresní zemědělské sdružení v ČSSR*; přihlásilo se do něho 53 JZD, všechny tři státní statky, zemědělský nákupní a zásobovací podnik a mezidružstevní organizace, vzniklé loni; svou přihlášku odvolaly závody zpracovatelského průmyslu, čehož v rozhlase litovali. • Rožnov pod Radhoštěm slaví letos 700. výročí trvání města. První dochovaná zmínka o jeho existenci je v závěti olomouckého biskupa z r. 1267. • *První čs. atomová elektrárna* A1 dodá do sítě první proud koncem příštího roku; v r. 1969 se má začít se stavbou další atomové elektrárny A2.

Anonymním a neověřeným údajům odzvonilo, píše RP 28. února v Článku, v němž vykládá zásady kádrové politiky; že by doopravdy? • Od 1. dubna ministerstvo vnitřního obchodu *dovolilo dovážet* několik nekomunistických rakouských, německých, anglických, francouzských a amerických časopisů; budou prodávány jen v hotelích a za cizí valuty, za čs. koruny jen u několika vybraných novinových stánek. • *Státní mincovna v Kremnici* bude razit desetikorunovou stříbrnou pamětní minci k 500. výročí zahájení činnosti university Academia Histropolitana v Bratislavě. Desetikoruna přijde do oběhu ve výroční den 20. července. • Po devatnácti letech ČSR obnovilo své členství v *Mezinárodní lovecké radě*. Členství přispěje k vyjasnění některých pěstitelských a chovatelských otázek v zemědělství a také ... k vyššímu vývozu zajíců, bažantů a koroptví. • Cestovní kancelář ČSM jednala o vstupu do *mezinárodního sdružení mládežnických ubytoven*, které sdružuje asi 40 států. • Při výkopě na místě budoucího podchodu uprostřed Václavského náměstí v Praze bylo odhaleno *dřevěné vodovodní potrubí*, pocházející z 15.-16. stol. Podle historických záznamů stávala v těchto místech až do 17. stol. kašna. Zmizí i dvanáct lip, které při stavbě podchodu překážejí. • V Jihlavě, v kostele sv. Jakuba, mají *překrásnou renesanční křtitelnicí* z r. 1599. Pro jihlavskou patricijskou rodinu, povýšenou do šlechtického stavu, ji zhotovil norimberský zlatník Hirt v měděném plechu, bohatě je zlacena a má reliéfy ze Starého a Nového zákona. • Sto let trvání oslaví letos Čs. *státní jódové lázně v Darkově* ve Slezsku. • *Vagonářské muzeum* mají v zámku ve Studénce; zachycuje vývoj železničních vozů od první koňské dráhy v Cechách až po současnou dobu.

• V Uljanovsku, rodišti Leninově, pracuje Čs. *televizní vysílačka typu »Zona«*; je to první z 50 vysílaček, které hloubětínská a vršovická Tesla dodají do Sov. svazu do r. 1970. • Z referátů pronesených na pracovních dnech psychiatrů v Olomouci vyplynulo, že v ČSSR *povážlivě vzrůstá počet lidí postižených neurózou*. • 28. května zahájili *první mezinárodní automobilovou trať* mezi ČSSR a Sov. svazem: z Prešova do Užhorodu. • V souvislosti se zřízením Státního statistického úřadu byla ustavena *Státní statistická rada*; jejím úkolem je zabývat se připravovanou přestavbou statistických zjišťování. • *Nové známky* vyšly k 25. výročí vyhlazení Lidic, k Mezinárodnímu sjezdu architektů v Praze, první známka k připravované výstavě Praga 1968 s reprodukcí autoportrétu H. Rousseaua ze sbírky Národní galerie v Praze, a k výročí měst Skalice, Prešova a Příbrami. • *Čtrnáctidenní letecký zájezd* na Sicílii, s 20 000 hrami kapesného, stojí v ČSSR 5950 Kčs.

V nových afrických státech: BOTSWANA — Bečuánsko — je ze 70 000 obyvatel polovina katolíků a LESOTHO — Basutsko — z půldruhého milionu obyvatel asi 10 000.

V EXILU A JINDE VE SVĚTĚ

USA. — V den 25. výročí zničení obce Lidice u Kladna uspořádalo chicagské Sdružení čs. exulantů *zájezd do Crest Hill u Jollietu k tamnímu pomníku lidických mučedníků*. K přítomným, jichž se sešlo velmi mnoho, promluvil anglicky opat od Sv. Prokopa z Lisle ndp. Daniel W. Kučera (viz str. 184), který před 25 lety ministroval opatu Neužilovi při posvěcení žulového sloupu s věčným světlem na památku lidických mučedníků, a starosta obce Crest Hill; česky mluvil předseda Sdružení Jar. Rabas.

Své stříbrné kněžské jubileum oslavil 6. června dp. Jan Smutný, z brněnské diecéze, který nyní pracuje jako farář u P. Marie v Pleasantonu, ve státě Nebraska. Bylo přítomno na 40 kněží, též řada českých uprchlíků po r. 1948 — jako je jubilant. S velkým dojetím vyslechli přítomní blahopřejný pozdrav olomouckého světícího biskupa dr. Stanislava Zely, který dp. Smutnému udělil kněžské svěcení v Brně v domě sv. Petra a Pavla. — Blahopřejeme.

6. května zemřela v předvečer svých šedesátých narozenin dr. Helena Procházková-Koželuhová, která výrazně zasáhla do čs. politického života v letech 1945-1947. Po Únoru odešla do exilu a posledním jejím působištěm bylo Dean Junior College ve Franklinu u Bostonu.

Národní svaz českých katolíků vzpomíná letos 50. výročí svého založení. Z oslav, které uspořádaly jednotlivé odbočky, jmenujeme alespoň oslavy novoyorské z 23. Července. V raních hodinách byla děkonná mše svatá v českém kostele otců redemptoristů a odpoledne slavnost v parku Sokola Orla. Hosty přivítala předsedkyně odbočky paní Františka Hejlová a o dějinách Svazu a novoyorské odbočky promluvil dp. Josef Větrovec CSsR.

» Čechové a Nebraska « je název malých encyklopedických dějin České imigrace do Nebrasky. Kniha, psaná anglicky, je vydána k 100. výročí příchodu prvních Cechů do tohoto státu — zdá se ale, že přistěhovalci z Čech tam žili už dříve. Sestavili ji dr. Vladimír Kučera, profesor české literatury na státní universitě v Lincolnu, a Alfred Nováček. Úvodní slovo napsal též guvernér státu Norbert T. Tiemans. Nejobsáhlejší je studie dr. George J. Švejdy, historika při departmentu vnitřní USA » Česká emigrace do Nebrasky, od počátku až do přítomné doby «. Kniha stojí pět dolarů a možno si ji objednat u : Dr. V. Kučera, NSHS 15th and R. Sts., Lincoln, Nebraska, 68502.

Dodatečně referujeme o smrti Václava Jiřího Kaňky-Průhonického, který zemřel 17. dubna ve věku 71 let. Trvale se usadil v USA v r. 1921 a 36 let pracoval jako jednatel edicí českých benediktinů v Lisle.

K. 75. narozeninám preláta prof. dr. Fr. Dvorníka — připadají na příští rok — SVU chystá mezinárodní sborník prací z oboru byzantské a slovanské historie.

18. srpna oslavil pětasedmdesátku prof. dr. František Král, rodák z Albrechtic u Týna n. Vlt., spoluzakladatel zvěrolékařské fakulty v Brně, r. 1934 rektor brněnské Masarykovy university a posledních patnáct let profesor na universitě Pennsylvania ve Philadelphii. Mezi nesčetnými vědeckými trofejemi, které zdobí stěny jeho útulného domova v Limě nedaleko Philadelphie se dojemně vyjímá kříž ovinutý růžencem a obraz Pražského Jezulátka. — Blahopřejeme.

KANADA. — K stému výročí Kanady vydaly torontské Naše Hlasy sborník. Obsahuje jména a údaje o Češích a Slovácích, kteří nějakým způsobem přispěli k budování Kanady, a to od prvních čs. přistěhovalců z r. 1884 až po uprchlíky po r. 1948. Publikace seznamuje kanadskou veřejnost s dějinami Československa, s jeho starou kulturou a s tím, co Češi a Slováci dali světu v hudbě, filmu. Sborník vyšel nákladem 10 800 exemplářů.

Ve dnech 1. a 2. července se konal v Montrealu na výstavě Světové výstavy *sokolský slet* za účasti téměř 3000 návštěvníků; vystoupilo přes 600 cvičenců a dvě národopisné skupiny.

Akad. malíř VOKOLEK : *Skupina světců u nohou Panny Marie* : Petr, Štěpán, Václav, Bernard, Vianney, Bernadetta, Marie Goretti.

V Torontu vychází nový cyklostilovaný časopis » *Hlas mladých* « — oběžník Klubu nových přistěhovalců českého a slovenského původu v Kanadě. Časopis podává informace pro nově příšle čs. uprchlíky a pomáhá jim zapojit se a vžít do nového prostředí. Adresa : Box 81, Postal Station D, Toronto 9, Ont.

ANGLIE. — Naši londýnští krajané obětovali svou přítomnost na mši svaté 2. července za všechny padlé v *bitvě u Zborova*, od níž uplynulo 50 let. Po mši svaté plukovník Roman Kokrda, účastník bitvy, přečetl modlitbu zborovského vojína — složil ji jeden z těch, kteří se nevrátili. — *Svátek sv. Cyrila a Metoděje* oslavili mší v staroslověnském jazyku za účasti Slovinců a Poláků.

HOLANDSKO. — Ve dnech 10.-14. července se konala v Noordwijkerhoutu u Leidenu *konference zástupců evropských biskupských konferencí*. Na těchto volných poradách si biskupové vyměnili zkušenosti o tom, jak sněmovní rozhodnutí, a zvláště pastorační rada, byla provedena v jednotlivých zemích; na podzimní biskupské synodě se bude mluvit o možnostech sestavit evropskou biskupskou konferenci. Svou účast ohlásil pražský mons. František Tomášek a vratislavský mons. Kominek, ale v posledním chvíli jim státní úřady nedovolily odjet. Maďarsko a Jugoslávie poslaly po třech delegátech.

V JUGOSLÁVII mohli mít v Pulji *eucharistický sjezd*. Závěrečnou mši svatou v starokřesťanské bazilice koncelebrovalo šest biskupů. Závěrečný průvod kolem kostela se konat nesměl, a třeba datum sjezdu bylo včas oznámeno, byly na týž den stanoveny sportovní manifestace s velkým průvodem vojska a mládeže.

V ALBÁNII po čínském vzoru také začínají *kulturní revoluci*, a její první obětí je *náboženství* : v Leši po lidovém hlasování byl uzavřen katolický kostel a proměněn v kulturní dům. Ve Fieri rudí gardisté spálili všechny sochy a obrazy katolického chrámu; své rodiče nutí, aby se veřejně zřekli náboženství a pak zavírají a páli kostely i mohamedánské mešity. V Skadaru byl spálen františkánský chrám a klášter a čtyři řeholníci přišli o život. K 1. červnu, jak se zdá, byla v celé Albánii otevřena pro bohoslužby jedině katedrála v Tiraně, tam chodí na bohoslužby západní diplomaté, ale 4. června byl zavřen i tento kostel. Při posledním sčítání lidu r. 1940 bylo z 1 100 000 obyvatel 134 000 katolíků a země byla rozdělena na šest diecézí. Podle poslední Papežské ročenky jsou v Albánii ještě tři biskupové.

p o z n á m k y

Sjezd čs. spisovatelů a jeho dozvuky

Sjezd Svazu čs. spisovatelů (27.-29. června) » neprobíhal v plodné atmosféře «, psala několik dní po jeho skončení Kulturní tvorba, orgán ÚV KSČ. Na jedné straně stáli skálopevní stalinisté, vedení členem předsednictva ÚV KSČ Hendrychem, který na začátku i na konci tlumočil » pevná a přátelská slova strany «, a na druhé odvážné diskusní příspěvky, které žádaly tvůrčí svobodu pro spisovatele, především z mladší generace, změnu nového tiskového zákona, odstranění zasahování politiků do umění; tak Pavel Kohout přečetl dopis sovětského Solženicyna, jemuž na sjezdu sovětských spisovatelů bylo odepřeno slovo a který v dopise odsuzuje státní cenzuru. Beč Ludvíka Vaculíka byla odbyta v Literárních novinách kratičkým souhrnem, že mluvil » o vztahu občana a moci, moci a kultury «; celý text byl propašován do Německa (vína za to byla dána pražskému dopisovateli deníku » Neue Züricher Zeitung « (Kohl-schütterovi); podle mnichovského Českého slova došlo na sjezdu k ostré výměně slov mezi Vaculíkem a Hendrychem, jemuž Vaculík řekl, že vedení strany nemá ponětí, co to je socialismus. Sjezdová diskuse vlastně začala už před sjezdem na stránkách Literárních novin: Hrubín neváhal chválit svobodu projevu v první republice, v níž mohly existovat vedle sebe zcela protichůdné sněmy; jiný odsoudil literární politiku strany let padesátých a nazval onu dobu horším než bylo pobělohorské » temno r. V usnesení se spisovatelé bránili proti cenzuře, tak aby mohli vypracovat nový model socialistické kultury; zahraniční komise má prozkoumat možnost styků a spolupráce s česky a slovensky píšícími spisovateli v zahraničí, jejichž činnost není namířena proti čs. státu; Členská komise má prozkoumat situaci všech spisovatelů, kteří dosud z jakýchkoli důvodů stojí mimo Svaz. — Zmínky zasluhuje, že řada velmi ostrých příspěvků pocházela od spisovatelů, kteří i nadále chtějí zůstat komunisty.

President Novotný na sjezdu nemluvil; ale » své « řekl dva dny potom v řeči k absolventům Vysoké školy politické: » strana se nezpronevěřila svému poslání nositele pokroku a rozvoje společnosti; nemůžeme trpět výpady, že jsme procházeli údobím » druhého temna «, jak se to ozvalo na sjezdu spisovatelů; v ČSSR bude pokračovat boj proti všem ideologiím, které odporují komunistickým názorům ... Nepřipustíme obnovování ja-

kýchkoli národně socialistických, reakčně klerikálních, pravicových sociálně demokratických a jiných směrů... « Z Novotného projevu jsme se dověděli, že někteří ze spisovatelů odešli domů před jeho skončením a tak protestovali proti zásahům zhora.

Hned po sjezdu LN dostaly *nového předsedu redakční rady*: Jiřího Šotolu vystřídal Dušan Hamšík, narozený v Trenčíně, autor několika politických pamfletů a historických reportáží. Za uplynulé čtyři roky LN měly tři šéfredaktory a tři předsedy redakční rady. Je zajímavé, že až do posledního čísla pod Šotolou LN — orgán Svazu spisovatelů — pokračují ve své bojovné linii: v kratičkém souhrnu diskusních příspěvků mezi řádky čtenář si vyčte, o čem šlo; bylo vyvráceno tvrzení Kulturní tvorby, že při volbách do ÚV Svazu propadli ti, kdo » zneužili svobody slova «; ÚV byl zvolen tak, jak byl navržen.

A sem konečně patří bezpochyby i proces proti exilovému novináři Pavlu Tigridovi, proti spisovateli Janu Benešovi a studentu Karlu Zámečnickovi; proces začal jen čtyři dny po sjezdu a odsouzení (za procesu se mluvilo o Tigridovi-Schönfeldovi — formulace, která mnohému připínala proces proti Slánskému, kdy o každém z odsouzených, rodem židů, se připomenulo jeho dřívější jméno) snad mělo být výstrahou těm z členů KSČ — nebo dokonce i ÚV strany — kteří už několikrát zprostředkovali Tigridovi některé přísné tajné dokumenty.

V západním tisku se objevila zpráva, že *budou postaveni před soud* Čtyři z řečníků na sjezdu: Vaculík, Klíma, Liehm a Kohout.

Slovenský spisovatel Ladislav Mňačko, autor Opožděných reportáží, úspěšně zfilmované novely Smrt se volá Engelen a románů Jak chutná moc, uveřejnil 11. srpna ve Frankfurter Allgemeine Zeitung, že odjíždí do Izraelu z protestu proti antisemitské politice čs. vlády za arabsko-židovského konfliktu, třebaž arabské státy se netajily svým úmyslem vyvraždit národ o dvou a půl milionech obyvatel. Za svůj čin byl Mňačko zbaven čs. občanství, vyloučen ze strany, zbaven titulu zasloužilý umělec a státních vyznamenání; Svaz slovenských spisovatelů ho nazval zběhlíkem z fronty, na které probíhá zápas o pravou podobu socialistického humanismu; tento zápas je možno dovést jen na půdě vlasti. — Německý týdeník Der Spiegel ve svém komentáři líčí vývoj Mňačkova rozchodu s vedoucími Čs. komunistické politiky;

prý chtěl být postaven před soud, aby pak obžaloval své žalobce; když se mu to nepodařilo, zvolil cestu dobrovolného odchodu do ciziny.

Londýnské Sunday Times z 3. září uveřejnily *manifest čs. spisovatelů*, kteří volají o pomoc proti státnímu teroru, proti honbě na Čarodějnice fašistického ražení. Manifest prý podepsalo 183 spisovatelů, 69 umělců, 21 filmových pracovníků a 56 vědců. Manifest je adresován řadě západních kulturních pracovníků, známých svými prokomunistickými sympatiemi.

po

Postavy na posledních čs. známkách

Václav Hollar (1607-1677), slavný český rytec, působil v Německu a v Anglii. Ryl ženské kroje, žánry, výjevy mythologické, biblické (Hagar na poušti; Stvoření světa v sedmi dnech) a historické (Dobytí Frankfurtu 1631). Důležité jsou pohledy na rozmanitá česká města. Pocházel z českého vladického rodu Hollarů z Práchně u Horažďovic. Tento vladický rod vymřel v Čechách roku 1666.

Jan Jiří Mendel (narozen 1822 v Hynčicích ve Slezsku, zemřel 1884 v Brně), opat augustiniánů na Starém Brně. Zakladatel nauky o dědičnosti.

Josef Navrátil (1798-1865), významný český malíř — vyučil se nejdříve u svého otce, malíře pokojů. Studoval na pražské Akademii výtvarných umění. Cestoval po Německu, Belgii, Švýcarsku, Francii. Maloval kvašem, později též olejem, romantické alpské krajiny, zátiší a figurální obrazy. V Praze a na některých zámcích v Čechách (Liběchov, Jírny) provedl nástěnné figurální malby a dekorativní výzdobu. Jako kolorista neměl u nás ve své době rovnocenného soupeře.

Bohuslav Martinů (1890-1965), hudební skladatel, žák J. Suka a A. Rous-sela. Působil od roku 1923 v Paříži, od r. 1941 ve Spojených státech. Významný zjev ve světové hudbě ve 20. století. Proslavily ho zvláště Řecké pašije, 1957, a Otvírání studánek, 1955. V této skladbě při čistění studánek říká Martinů: » U nás, na Vysočině ... « Pochází tedy z Českomoravské vysočiny.

Josef Ignác Pěšina (nar. 1766 v Kostelci v Čechách, zemřel 1808 ve Vídni). Pocházel z české rodiny, ale uplatnil se i jako německý spisovatel. Byl ředitelem ústavu » skotolécitelského «.

Karel Purkyně (nar. 1834 ve Vratislavi a zemřel 1868 v Praze). Je pokládán za největšího českého malíře v 19. století, ba počítán mezi nejvýznamnější malířské zjevy v Evropě. Je to syn slavného přírodovědce Jana Evangelisty

Purkyně, jehož jméno žije dosud v některých přírodovědeckých názvech, jako např. : Purkyňova blesková figura, Purkyňovy obrázky, Purkyňův fenomén atd.

Romain Rolland (1866-1946), francouzský spisovatel humanista, nositel Nobelovy ceny, hudební vědec (Beethoven, 1903 ; Michelangelo, 1907 ; Tolstoj, 1911 ; Haendl, 1910 atd.). Vrcholem předválečné tvorby Rollandovy byl román Jan Kryštof (10 svazků), životní historie německého hudebníka ve Francii.

Stanislav Sucharda (1866-1916) z Nové Paky, Český sochař, profesor na Uměleckopřírodovědecké škole v Praze.

Ludovít Štúr (1815-1856), slovenský spisovatel a po Bernolákově zakladatel spisovné slovenštiny. Blouznil o Rusku, v kterém viděl záchytnou síť slovanských národů. Roku 1848 se stal poslancem za Zvolen.

Vojtěch Náprstek (1826-1894) je na známých zachycen ne sám, ale předměty z Náprstkova muzea, které bylo založeno roku 1862 jako sbírka předmětů asijských, afrických a amerických kultur. Vojta (jak býval nazýván) se zúčastnil revoluce roku 1848 ; pak prchl a deset let žil ve Spojených státech, kde organizoval činnost amerických Čechů a založil jim první český časopis. Po návratu do Prahy vystupoval jako zastánce emancipace žen, vytvořil vlastenecké kulturní středisko U Halánků s knihovnou a čítárnou (právě tam je teď Náprstkovo muzeum). Podporoval v bídě Boženu Němcovou. Přispěl k založení několika ženských institucí.

Blízký nebo Střední Východ ?

» Dlouhé řeči krátký smysl, « jak říká jazykový poradce NŽ v č. 7-8 : jak správně říkat zemím v samém východní a jihovýchodní blízkosti Středozemního moře, je věc, o níž rozhoduje *toponomie*, a nikoli *jazykověda*. To proto, že je to otázka přesahující rámec jediného jazyka ; slova » Blízký východ « a » Střední východ « lze přeložit do všech řečí ; problém, zda říkat a Near East « nebo » Middle East « zajímá i Angličana a Američana, a nejen Čecha. Toponomie, čili nauka o správnosti a vhodnosti zeměpisných jmen, je jeden z nejmladších a přitom z nejsložitějších oborů aplikované geografie, a znalost pravidel české jazykovědy nemusí tu poskytovat bezpečný základ pro rozhodnutí pochybných otázek. Věc s » Východem « *po zeměpisné stránce* se má správně takto :

1. Adjektiva » blízký — střední — dálný « mají v geografii význam přísně srovnávací : blízký čemu? Střední — položený ve střední vzdálenosti od čeho? Dálný či daleko položený od čeho? Pokud jde o » Východ «, toponomie se opírá o historickou geografii, a ta určuje

vzdálenosti od někdejšího střediska západní civilizace v době průmyslové revoluce anebo v době velkých objevů. Tak » Blízký východ « značí země v blízké vzdálenosti od severozápadní Evropy, to je Turecko, Levantu, Egypt, Východostředomořské ostrovy a t. řeč. Úrodný půlměsíc. » Střední východ « je ovšem Indie, Indočína a vůbec jihozápadní monsunová Asie, kdežto » Dálný východ « značí oblast od severozápadní Evropy nejvzdálenější, to je severovýchodní Čína a Japonsko. Všem » východním « oblastem je společné jedno : jsou či kdysi byly předmětem hospodářskopolitických zájmů severozápadní Evropy. Po této stránce se toponomie plně shoduje se závěrem jazykového poradce NŽ.

2. Je tu však ještě jiné pravidlo. Je mnoho zeměpisných názvů, obecně přijatých a potvrzených dlouholetým užíváním přesto, že by neobstály v logice přísné kritice. Tak označení » Nová Anglie, « » New England, « je přinejmenším komické, neboť tam není pranic nového a anglické panství nad ní je to tam ; a přece nikoho ani nepadne se dnes o to přít. Dlouholeté užívání může vytvořit i dvojí názvy, které je těžko odstranit a kde pak nezbývá než v daném případě vždy blíže vysvětlit, o které místo či krajinu jde. Skutečností je, že název » Střední východ « dlouhým užíváním nabyl dvojího smyslu — jednak jako označení pro monsunovou jihozápadní Asii, jednak pro oblast východostředomořskou. Obojí je správné a obojí se uznává jak ve velkých encyklopediích, tak ve velkých atlasech všech národů. Ať to nebrání jazykovědcům v klidném spánku ! Řekne-li se » Kongo «, je třeba se zeptat, které, zda dřívější belgická, nebo francouzská kolonie. Jsou tisíce případů, kdy jediné místo má několik názvů, a obráceně, kdy též název kryje několik míst. V zájmu přesnosti se však snažme užívat » Blízký východ « pro oblast izraelskoarabské války a celou Levantu, a vyhýbat se dvojakému jménu » Střední východ « ; slyšíme-li však » Střední východ «, uvědomme si, že tento název, zeměpisně správný, kryje dvě různé oblasti.

Dr. Miloš Šebor,

profesor geografie, Tennessee Technological University

K dvěma ilustracím

V 6. čísle NŽ byly otištěny obrázky známé bronzové sochy sv. Petra z vatikánské baziliky (str. 127) a gotického baldachýnu nad papežským oltářem u Sv. Jana v Lateráně (str. 143). Posílám několik poznámek o těchto dvou opravdu uměleckých a historicky zajímavých dílech.

Bronzová socha sedícího a žehnajícího apoštola Petra pochází od Arnolfa di Cambio (1240-1302), žáka Niccola Pisa-

na. Byla ulita kolem roku 1293. Každého 29. června (v době II. vat. koncilu častěji) bývá oděna v papežská roucha a tiáru. Dolní část pravé nohy je značně ošoupaná, protože za těch 600 let státisíce poutníků i zvědavců ji líbalo nebo se jí dotýkalo. V poslední době však si razi cestu názor, že vznik sochy sahá do doby dřívější, ba dokonce do 9. stol.

Baldachýn nad papežským oltářem v Lateráně je letos 600 let starý : roku 1367 byl postaven Giovannim de Stefanem a v téže době byl ozdoben freskami Barnou da Siena. Ty byly koncem 15. stol. obnoveny a restaurovány A. Romanem a F. di Lorenzem ; jejich poslední úprava sahá do času pontifikátu papeže Pia IX.

Ve stříbrných silně pozlacených reliéviích v tak zvaném ciboriu baldachýnu jsou uchovány lebky apoštolských knížat sv. Petra a Pavla. Byly odděleny od těl kolem roku 258 (?), kdy naposledy byly viděny v katakombách sv. Šebestiána na Via Appia Antica, na místě, kde se dnes zvedá stejnojmenná bazilika.

Pod mramorovou deskou papežského oltáře je chována část dřevěné stolní desky, na které — podle staré římské legendy — sloužil sv. Petr mši sv. v domě senátora Pudence za svého pobytu v Římě.

J.H.

Redakci došlo

Michael Quoist, Setkání. Z francouzštiny přeložil Simon Zuska. Obálku a ilustrace navrhl Miroslav Zahradka. Vydala Křesťanská akademie v Římě. Cena 1500 lir nebo 2,5 dol.

Novým světem. Cesta kard. Josefa Berana do Spojených států amerických a do Kanady. Vyšlo péčí sekretariátu kardinála Berana, Via Concordia 1, Roma, Italia, jako soukromý tisk.

Novina. List výkonného výboru Čs. republikánské strany (agrární). Ročník 1967, číslo 1. K tisku připravil Josef Šámal, bývalý redaktor Venkova v Praze. Adresa: 7920 South Chappel Avenue, Chicago, Ill. 60617.

Příspěvky k Sudetskonoemeckému dni 1967 (německy). Jsou otištěny : řeč dr. Otty Habsburga-Lothringena o » Evropanství národů « a kázání jezuitů P. Josefa Jaksche o smíření mezi Němci a Čechy. Vydala : Ackermann-Gemeinde, München 23, Schliessfach 149.

STUDIE Č. 12. Vydala Křesťanská akademie v Římě r. 1966. Cena 600 lir. Obsahuje práci Ladislava Radimského: Cesta k politickému poznání. Pokus o nástin vědecké politiky.

Církev je lid spojený v jednotě Otce, Syna i Duchu svatého (O Církvi).

Skutečný ekumenismus se neobejde bez vnitřní proměny (O ekumenismu).

dopisy * dotazi * odpovědi

Z Jeruzaléma píše jezuitský bratr Josef Šíra

Myslím, že čtenáře NŽ bude zajímat, jak jsem prožil dny války. V pondělí 5. června dopoledne okolo deseti hodin začalo střelení, doposud občasně, takže jsme na ne byli zvyklí, najednou houstnout; o půl dvanácté se už střélelo plnou silou a stále hrubší kvality. Náš dům — Biblický ústav — je v izraelské části; jen asi dvě stě metrů je od starého města oddělen nehlubokým údolím Gehenna. Naproti nám stojí citadela s vysokými věžemi, stále dobře zachovanými, kterých arabští vojáci užívali jako pevnosti ke střelení na židovskou stranu, odkudž přirozeně židovské vojsko odpovídalo. Tak tedy prvním třeba i nechtěným terčem je francouzský konsulát, který je před námi, a pak jsme my, ale trochu výš než konsulát, k naší výhodě — rozhled, ale i nevýhodě — jsme pěkně viditelní. Nemáme v domě žádný kryt, protože nikdo nevěřil, že by ho kdy bylo potřeba, ale máme dost hluboký sklep, dobře umístěný uprostřed budovy, který však má pouze jeden východ. Nic se nedalo dělat, museli jsme ho užít jak byl. Dali jsme na zemi matrace a příkrývky a tam jsme se uchýlili. Celé dopoledne rachotily kolem nás kulometry, menší a pak i velká děla. Po obou stranách našeho domu vzbuchly hned dopoledne dvě menší bomby a » vyfoukly « nám dvacet okenních tabulek v knihovně a dalších dvacet v salóně; třetí bomba vybuchla na terase; neprorazila ji, ale útoky poškodily všechno dokola, prorazily vodní rezervoar a vodní rouru, takže v polovici domu jsme potom neměli vodu. Celkem máme na šedesát tabulek k zasklívání.

Střelení pokračovalo celé pondělí ve dne a pak ještě více v noci a také v úterý. První noc shořela střecha u kostela Zesnutí P. Marie na hoře Sion, to jsme mohli vidět od nás. V úterý odřízlo izraelské vojsko staré město od severu i od jihu a v noci také od východu, když obsadili horu Olivetskou. Ve středu dopoledne byly boje v nové části arabského Jeruzaléma a pak se vzdalo staré město uvnitř hradeb. V poledne jsme viděli, jak vojáci vztyčili izraelskou vlajku na minaretu u citadely. Odpoledne byly ještě nějaké ojedinělé výstřely a výbuchy, ale prakticky už se boj o Svaté město skončil.

My jsme si oddychli a děkovali Pánu Bohu za ochranu; byli jsme v pořádném nebezpečí a mohli to s námi skončit daleko hůře, tak se to odbylo dvěma

dny strachu a nervozity, každý podle svého temperamentu a svých sil... « (15. června)

Z novin a rozhlasu víte, že v té Šestidenní vojně židovští vojáci obsadili druhou polovici Palestiny až po Jordán, a že prohlásili připojení arabské části Jeruzaléma do Israele. Ve Spojených národech však tato anexa na vědomí vzata nebyla. Tak se neví, jak to vlastně dopadne, ale Židé jednají, jako by to už bylo definitivní. Odstranili všechny zdi; které rozdělovaly město na dvě části. V minulém století byla k vnější straně hradeb postavena řada domů; ty byly rychle vyhozeny do povětří dynamitem, ale tak neopatrně, že byly těžce poškozeny francouzská nemocnice, francouzský hospic pro poutníky, francouzská škola, škola františkánů a mnoho soukromých domů. To víte, že z toho bylo mnoho hořkostí a protestů. Tyto pocity nevole ještě vzrůstaly, když v arabském městě začaly krádeže v církevních ústavech, nemluvě o soukromých domech, a vyvrcholily svatokrádeží na Kalvárii, kde 4. srpna zloději rozbili okno a odtrhli diadém ze sochy P. Marie Bolestné, svatozář z paprsků a ukradli velké zlaté srdce a řadu šperků, votivních darů. Podezření bylo vrženo na arabské dělníky, kteří pracují na restauraci baziliky. Ale po 14 dnech policie zatkla v Tel Avivu tři židovské mladíky, kteří prodávali částky oné svatozáře. Nyní je na všech místech vojsko na stráž pro bezpečnost a také, aby upozorňovali židovské návštěvníky, že se mají slušně obléci a slušně se chovat v křesťanských kostelích. Těch návštěvníků je nyní nepřetržitý proud, protože velká většina obyvatel Israele sem přišla až po r. 1948, kdy země už byla rozdělena a arabská část byla pro ne nepřístupná. Nyní si to tedy hledí vynahradit a navštěvují na prvním místě památná místa židovská: Zeď nářku, zbytek chrámu Šalomounova, u Betléma Hrob Ráchelin, v Hebroně hroby patriarchů, Silo, kde byl Samuel a jiná místa. Potom však také ze zvědavosti jdou i na křesťanská svatá místa, a těch je množství.

Ze se odstranilo rozdělení Jeruzaléma, které bylo nepřirozené, to by uvítal radostně každý z nás; avšak způsob jakým se to stalo, s tím se nedá souhlasit; uprostřed vojny se nedělají nové hranice, zvláště když izraelská vláda oficiálně na začátku bojů prohlásila, že nemá žádné teritoriální požadavky... Uvidíme, co přinese budoucnost. (18. srpna)

Apoštolát modlitby

V září se modlíme za plodný rozvoj a mezinárodní spolupráci katolických spolků; *misijní úmysl*: aby katolíci a mohamedáni mezi sebou upřímně spolupracovali k vzájemnému porozumění.

V říjnu: aby vědecký pokrok vedl lidi snáze k poznání Boha a jeho účt; *misijní*: za správnou vnitřní výchovu křesťanských obcí v misijních zemích.

V listopadu: za vzájemné porozumění a úctu mezi křesťany a Židy; *misijní*: aby všichni v Asii, kdo věří v Boha, ze všech sil se postavili proti šířícímu se bezbožectví.

Z dopisů

Zajel jsem si po letech zase jednou na pout' na Hostýn. Jaké překvapení na nádraží v Bystřici: už tam čeká autobus, aby poutníky zavezl na horu. Před dvěma lety bylo nutné použít drožky nebo klusat pesky. Překvapilo mne, že tam není kde přenocovat; poutní dům je obehnán pletivem a uvnitř je umístěn ústav sociální péče. Mozaika nad hlavním vchodem se opravuje už od ledna. Také se opravují pověstné schody, po nichž kdysi poutníci nosili cihly na poutní dům. Do poloviny jsou již hotovy. Náklad snad překročí milion korun.

A z Hostýnu na Velehrad, ve Štěpějších arcibiskupa Stojana a... preláta Cinka. Má prostý hrob, ve stínu urostlých thuj, ohraničujících jezuitské hroby, ozdobené křížem z umělých květnů. V bazilice má pan prelat upravený smuteční koutek s tryznou. Kromě parte jsou tam vystaveny jeho práce a fotografie z jeho života. (Z ČSSR)

Tolik jsem si přála zajet si jednou do ciziny k svým známým, ale nepodařilo se mi to. Česká katolická charita, která si v poslední době vyhradila dohled nad našimi cestami, nedala mi dovolení, ačkoliv bych ho byla od úřadů dostala. Snad proto, že je to katolická Charita...

(Z dopisu jedné řeholní sestry)

Za jakých podmínek » cestují « naši turisté na Západ, víte z vlastní zkušenosti. Ale ani s cestou do země našeho největšího přítele to není tak jednoduché. Soukromé cesty do Sovětského svazu jsou možné jenom na písemné pozvání, potvrzené tamější milicí, dále je vyznačena trasa, ze které nesmíš odbočit, jinak tě mohou zavřít až na rok, za den smíš ujet 500 km, v noci se nesmíš jezdit vůbec. Tak jsme přátelé? A co před sebou skrýváme?

(Z Prahy)